

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminální policie

**Ochrana škol a školských zařízení, jakožto měkkých
cílů, před násilnými útoky**

Bakalářská práce

Protection of schools and school facilities as soft targets from violent attacks

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

plk. v. v. Mgr. Vlastimil Fiedler

AUTOR PRÁCE

Jakub Tomeš

PRAHA 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 28. 2. 2024

.....

Jakub Tomeš

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce plk. v. v. Mgr. Vlastimilu Fiedlerovi za veškerý čas, ochotu a cenné rady poskytované v průběhu psaní mé bakalářské práce.

Klíčová slova

bezpečnost * bezpečnostní opatření * pachatel * škola * školské zařízení * ochrana
* měkký cíl * násilí

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou ochrany měkkých cílů, konkrétně škol a školských zařízení. Celá práce je rozdělena do několika kapitol, které se vzájemně propojují a dohromady komplexně řeší nejen možnosti ochrany měkkého cíle, ale také se zabývají samotným druhem pachatele a způsobem provedení, který daný pachatel může zvolit ke spáchání trestného činu. Právě díky pochopení motivu pachatele a nástrojů, které může ke spáchání trestného činu použít, lze i lépe zajistit bezpečnost všech osob, které se v objektu školy či školského zařízení nachází.

Key Words

security * security measure * offender * school * school facility * protection * soft target * violence

Annotation

This bachelor's thesis deals with the issue of protecting soft targets, specifically schools and school establishments. The whole work is divided into several chapters, which interconnect and together comprehensively address not only the possibilities of protecting a soft target, but also deal with the very type of offender and the manner of execution a given offender can choose to commit a crime. It is by understanding the motive of the perpetrator and the tools that can be used to commit the crime that the safety of all persons who are on the premises of the school or school can be better ensured.

Obsah

1	Úvod	9
2	Pojmy.....	10
2.1	Bezpečnost	10
2.2	Ochrana	10
2.3	Násilí.....	11
2.4	Měkký cíl	11
2.4.1	Příklady měkkých cílů	11
2.5	Školy a školská zařízení.....	11
3	Právní předpisy a jiná dokumentace.....	13
3.1	Školský zákon	13
3.1.1	Školní řád a Vnitřní řád (§30)	13
3.1.2	Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců (§22)	14
3.1.3	Povinnosti pedagogických pracovníků (§22b).....	14
3.1.4	Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních (§29)	15
3.2	Trestní zákoník	15
3.2.1	Vražda (§140)	15
3.2.2	Ublížení a Těžké ublížení na zdraví (§146 a 145)	15
3.2.3	Neposkytnutí pomoci (§150).....	16
3.2.4	Braní rukojmí (§174)	16
3.2.5	Obecné ohrožení (§272).....	16
3.2.6	Teroristický útok (§311)	17
3.3	Koncepce ochrany měkkých cílů 2017-2020.....	17
3.3.1	Obsah koncepce	18
3.3.2	Školy a školská zařízení v koncepci ochrany měkkých cílů.....	18
3.4	Metodika – Základy ochrany měkkých cílů	19
3.5	Minimální standard bezpečnosti – Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních	19
3.6	ČSN 73 4400 (Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení)	20
3.7	Vnitřní předpisy objektu	21
3.8	Právní a jiná dokumentace k požární ochraně.....	22
4	Školy a školská zařízení jakožto měkké cíle a možnosti jejich ochrany	23
4.1	Mechanická ochrana	23

4.1.1	Vnější zábranné systémy	23
4.1.2	Stavební prvky budov	24
4.1.3	Otvorové výplně	24
4.2	Elektronická ochrana	25
4.3	Fyzická ostraha	26
4.4	Policie České republiky	27
5	Typologie pachatelů podle označení	30
5.1	Vrah	30
5.2	Terorista	32
5.2.1	Fenomén osamělých vlků (lone wolves)	33
5.3	Psychicky nemocný pachatel	34
5.3.1	Disociální porucha osobnosti	34
5.3.2	Emočně nestabilní porucha osobnosti	35
5.4	Vyděrač	35
6	Typologie pachatele podle vazby na objekt školy nebo školského zařízení	36
6.1	Pachatel s vnitřní vazbou	36
6.2	Pachatel vnější (bez vazby)	36
7	Typologie způsobu provedení	38
7.1	Použití chladné zbraně	38
7.1.1	Příklad z ČR – útočnice ve Žďáru nad Sázavou	39
7.2	Použití palné zbraně	40
7.2.1	Příklad z ČR – střelba na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy	41
7.2.2	Typová činnost složek IZS číslo 14 – AMOK – Aktivní střelec	42
7.2.3	Utíkej, schovej se, bojuj! (USB)	43
7.2.4	ALICE	43
7.3	Umístění nástražného výbušného systému (NVS)	44
7.3.1	Příklad – NVS v areálu SPŠ chemické Pardubice	45
7.3.2	Typová činnost složek IZS číslo 3 – hrozba/nález NVS	45
7.3.3	Metoda HOT	45
7.3.4	Metoda RAIN	46
7.3.5	Metoda ALERT	47
7.4	Použití dopravního prostředku	47
7.5	Použití chemické látky	49
7.6	Použití ohně	51

7.7	Kombinace dvou a více způsobů provedení.....	52
8	Návrhy opatření	53
8.1	Legislativa.....	53
8.2	Moderní technologie.....	54
8.3	Umělá inteligence (AI).....	55
8.3.1	AI a ochrana objektů	55
8.3.2	AI a prevence.....	56
8.4	Cvičení a vzdělávání	56
9	Závěr	58
10	Seznam použitých zkratk.....	59
11	Zdroje	60
11.1	Monografie.....	60
11.2	Zákonná úprava.....	60
11.3	Webové stránky a elektronické zdroje.....	60
11.4	Videa	64

1 Úvod

Jak je již uvedeno v anotaci, práce má za úkol poukázat na problematiku ochrany škol a školských zařízení a možnosti, jak je chránit. K jednotlivým možnostem způsobu provedení jsou uvedeny i příklady útoků, které se již v České republice staly, potažmo útoků obdobných, které se staly ve světě a lze se z nich ponaučit. Ke zpracování byly použity tedy nejen české zdroje, ale i zdroje zahraniční, hlavně z USA, kde k útokům na školy dochází ve krátkých časových intervalech, a proto se v této oblasti lze inspirovat právě z praktických poznatků a zkušeností získaných za oceánem.

Celý text je doplněn i o typy pro jednotlivé osoby, které se dostanou do bezprostředního ohrožení zdraví a života v souvislosti s ohrožením měkkého cíle. Právě připravenost jednotlivce totiž taktéž přispívá k celkové bezpečnosti. V závěrečné části jsou navržena opatření, která by mohla být v budoucnu přijata za účelem snížení počtu podobných útoků nebo alespoň jejich dopadů na chráněné zájmy. Některé kapitoly jsou rozšířeny o praktické poznatky, které byly získány v rozhovoru s příslušníkem pražské Speciální pořádkové jednotky, který se zabývá právě i ochranou měkkých cílů a jejich připraveností na násilné mimořádné události.

2 Pojmy

Tato kapitola se zabývá vysvětlením základních pojmů, se kterými se v této bakalářské práci pracuje a slouží především k jejímu lepšímu pochopení. Nejdůležitějšími pojmy, jež si zaslouží větší pozornost, jsou hlavně: bezpečnost, ochrana, násilí, měkký cíl, škola a školské zařízení. Bohužel pro tyto pojmy, krom školy a školského zařízení, které jsou definovány školským zákonem, neexistuje jednotná a přesná definice.

2.1 Bezpečnost

Přestože, že v České republice existuje ústavní zákon o bezpečnosti ČR, definici pojmu zde nenajdeme. Za nejoficiálnější definici se dá považovat ta, kterou lze nalézt v Terminologickém slovníku Ministerstva vnitra ČR z roku 2016, která zní takto: *„Stav, kdy je systém schopen odolávat známým a předvídatelným (i nenadálým) vnějším a vnitřním hrozbám, které mohou negativně působit proti jednotlivým prvkům (případně celému systému) tak, aby byla zachována struktura systému, jeho stabilita, spolehlivost a chování v souladu s cílovostí. Je to tedy míra stability systému a jeho primární a sekundární adaptace.“*¹

2.2 Ochrana

Stejně tak jako u bezpečnosti nelze tomuto termínu přiřadit konkrétní význam. Jeho výklad je většinou individuální v souvislosti s daným kontextem (např. ochrana životního prostředí, ochrana obyvatelstva, ochrana svědků atd.)

Slovník spisovného jazyka českého pojem vysvětluje jako *„činnost, péče k zabránění, odvrácení škod, nehod, nebezpečí“*²

Pro potřeby této práce lze pojem definovat jako soubor různých prostředků, činností a opatření, které mají zabránit negativním následkům na školské zařízení a na osoby, které se v něm nacházejí, nebo alespoň tyto negativní dopady zmírnit.

¹ Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z:

<https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

² Slovník spisovného jazyka českého: Ochrana [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z:

<https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ochrana&sti=EMPTY&where=hesla&hsu bstr=no>

2.3 Násilí

Světová zdravotnická organizace (WHO) definuje násilí jako: „Záměrné použití výhrůžky nebo skutečné fyzické síly proti sobě, jiné osobě, skupině, nebo společnosti osob, které způsobuje nebo má vysokou šanci způsobit zranění, smrt nebo psychickou újmu.“³ Běžně se také užívají různé předměty (zbraně), jejichž účelem je tyto negativní dopady zvětšit.

2.4 Měkký cíl

Jedná se o cíle, které jsou charakteristické nedostatečným zabezpečením proti útoku. Riziko napadení vzniká především z důvodu nekoordinovaného nebo obtížně kontrolovatelného pohybu většího množství osob.

Je nutno je odlišit od tvrdých cílů, které jsou jejich opakem. Jedná se o místa a objekty s určitým stupněm zabezpečení a kontroly, což snižuje riziko napadení.

Obecně však platí, že z měkkého cíle se může stát cíl tvrdý a naopak. Toto záleží na zvýšení bezpečnostních opatření. Je ale vždy nutno pamatovat na to, že zvýšením bezpečnostních opatření se u měkkých cílů sníží komfort procházejících osob, nehledě na růst finanční a časové náročnosti těchto opatření. V tomto případě platí nepřímá úměra, to znamená, že naopak snížením bezpečnosti, financí na bezpečnost vynaložených, a doby trvání bezpečnostních procesů se zvýší komfort. Je tedy vždy nutno zvážit aktuální bezpečnostní situaci a podle toho jednat.

2.4.1 Příklady měkkých cílů

Neexistuje přesný výčet objektů, které by pod tento pojem spadaly. Může se jednat o otevřená prostranství jako například parky, festivaly, náměstí, trhy, dopravní infrastruktura a podobně. Dále se jedná o budovy jako jsou nemocnice, obchodní centra, divadla, kina a mnoho dalších. Samozřejmě pod pojem spadají i právě školy a školská zařízení, na které se tato práce zaměřuje.

2.5 Školy a školská zařízení

Je nutno rozlišovat rozdíly mezi těmito dvěma pojmy. Oba pojmy jsou zakotveny v Zk. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším

³ World health organization: *The VPA Approach* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>

odborném a jiném vzdělávání. Tento zákon bývá často označován i jako „školský zákon“.

Škola je ve smyslu §7, odst. 2 školského zákona tím subjektem, který uskutečňuje vzdělání. Školské zařízení je podle §7, odst. 5 školského zákona zařízení, které podporuje primární činnost školy. Jedná se například o jídelny, internáty, ale i o zařízení, která slouží ke vzdělávání pedagogů.⁴

⁴ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

3 Právní předpisy a jiná dokumentace

V této části se pojednává o právní a jiné dokumentaci podporující ochranu škol a školských zařízení. Dále jsou zde vymezeny konkrétní trestné činy trestního zákoníku, jejichž skutkovou podstatu může pachatel svým jednáním naplnit.

3.1 Školský zákon

Jedná se o hlavní právní předpis, který upravuje vzdělávání na různých úrovních v České republice. Dále upravuje postavení, práva a povinnosti fyzických osob. Konkrétní vymezení působnosti nalezneme v §1 tohoto zákona.⁵ Také zde ale nalezneme základy bezpečnosti ve školách a školských zařízeních, což je část, na kterou jsou primárně zaměřeny následující podkapitoly.

3.1.1 Školní řád a Vnitřní řád (§30)

Školní řád je vydáván ředitelem školy, kdežto Vnitřní řád vydává ředitel školského zařízení. Je hlavním dokumentem upravujícím interní záležitosti ve škole a zároveň upravuje výkon práv a povinností žáků, studentů, jejich zákonných zástupců a zaměstnanců.⁶

Z hlediska bezpečnosti upravuje provoz a režim školy. Má chránit před sociálně patologickými jevy, násilím a nenávisťnými projevy. Dále upravuje záležitosti týkající se bezpečnosti a zdraví.⁷

K usnadnění vypracování školního řádu byla vytvořena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu. Jedná se pouze o pomůcku, a proto není závazná. Pro zajištění bezpečnosti zde nalezneme následující body:

- předcházení úrazům, uložení prostředků první pomoci, kontakty pro poskytnutí pomoci ve škole
- postup při informování o úrazu
- obecné podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví

⁵ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání

⁶ Tamtéž

⁷ Tamtéž

- pravidla přechodu mezi budovami školy
- podmínky bezpečnosti při činnosti v odborných učebnách, laboratořích, dílnách apod.
- podmínky bezpečnosti při tělesné výchově a sportovních kurzech
- podmínky bezpečnosti při činnostech konaných mimo školu
- **prevence sociálně patologických jevů, prevence a řešení šikany ve škole**
- prevence šíření infekčních onemocnění
- **zákaz vnášení věcí a látek ohrožujících bezpečnost a zdraví (zbraně, omamné látky, alkohol), včetně výslovného zákazu kouření a požívání alkoholických nápojů (ve vnitřních i vnějších prostorách školy, v průběhu výuky a školních akcí)**
- podmínky vnášení a nakládání s běžnými věcmi, které přímo nesouvisí s vyučováním (mobily, cennosti, jízdní kola, ...) ⁸

Pro potřeby této práce jsou nejdůležitějšími především body, které jsou v seznamu vyznačeny tučně. Prevence a zákazy vnášení bezpečnostně problematických předmětů a látek jsou primárním nástrojem, kterým lze zabránit násilí páchaným žáky.

3.1.2 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců (§22)

Tento paragraf všem žákům ukládá z hlediska bezpečnosti povinnost dodržovat veškerá opatření, která byla zřízena k jejich ochraně. Zletilým žákům, studentům a jejich zákonným zástupcům dále vzniká povinnost informovat školu o skutečnostech a změnách důležitých pro bezpečnost žáků a studentů.⁹

3.1.3 Povinnosti pedagogických pracovníků (§22b)

Jejich primární povinností je dbát o vytváření bezpečného prostředí, dbát na dodržování práv dětí, žáků a studentů, a především předcházet vzniku sociálně patologických jevů.¹⁰

⁸ Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/35220_1_1/

⁹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

¹⁰ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

3.1.4 Bezpečnost a ochrana zdraví ve školách a školských zařízeních (§29)

Škola dbá na individuální ochranu každého dítěte, žáka a studenta, podle jeho potřeb. MŠMT vyhláškou řeší otázky ohledně bezpečnosti. Dále stanovuje, jaké nebezpečné látky se mohou k výuce používat a jak to má být kontrolováno.¹¹

3.2 Trestní zákoník

V této části jsou právně vymezeny různé typické trestné činy podle skutkové podstaty uvedené ve zvláštní části Z. č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník.

3.2.1 Vražda (§140)

Základní skutkovou podstatou je usmrcení jiné osoby. V rozšířené skutkové podstatě, ale nalezneme vyšší trestní sazbu za spáchání tohoto trestného činu, pokud se jí pachatel dopustil na dítěti do 15 let věku, těhotné ženě nebo pokud zavraždí 2 a více osob. Příprava tohoto trestného činu je trestná.¹²

V případě spáchání tohoto činu na škole se tedy lze důvodně obávat toho, že bude naplněna spíše právě skutková podstata rozšířená. V případě základní školy je jisté, že v případě zavraždění studenta se bude jednat o dítě do 15 let. V případě škol na různých úrovních lze předpokládat, že dojde k vraždě více osob. Těhotná žena je zde zmíněna především proto, že většina personálu ve školách a školských zařízeních bývá ženského pohlaví (učitelky, uklízečky, kuchařky atd.), nelze ale vyloučit, že se může jednat například i o těhotnou zákonnou zástupkyni dítěte nebo studentku.

Pachatele vraždy lze z hlediska terminologie (ne zákona) rozdělit na masové, sériové a takzvané záchvatové vrahy. Viz kapitola č. 5.1

3.2.2 Ublížení a Těžké ublížení na zdraví (§146 a 145)

Hlavní rozdíl je ten, zda ublížení bylo těžké či ne, bohužel zákon přesně nedefinuje, co není a co již je těžkým ublížením na zdraví, proto je nutné, vždy každý jeden případ hodnotit individuálně. Hlavním rozdílem je příprava, která je u těžkého ublížení na zdraví trestná. Stejně jako u vraždy je i u tohoto paragrafu uvedena i rozšířená skutková podstata, která se vztahuje na děti, těhotné ženy a

¹¹ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

¹² Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění

na spáchání na dvou a více osobách. Při ublížení na zdraví je též přitěžující okolností, pokud dojde k těžké újmě.¹³

Tyto dva paragrafy jsou zařazeny z důvodu, že ne vždy musí být cílem pachatele usmrcení osob.

3.2.3 Neposkytnutí pomoci (§150)

Pokud osoba, jíž nehrozí ohrožení vlastního zdraví nebo života, neposkytne pomoc jiné osobě, spáchá omisivně trestný čin neposkytnutí pomoci.¹⁴ Lze důvodně předpokládat, že pokud je pachatelovým záměrem poškodit zdraví či životy osob ve škole nebo školském zařízení, nebude obětem posléze poskytovat první pomoc. Pohnutka ke spáchání trestného činu však není okolností vylučující protiprávnost, a proto za neposkytnutí pomoci nese pachatel odpovědnost.

Naopak pokud neposkytne první pomoc jiná osoba, proti které je útok veden (student, učitel atd.) a je pravděpodobné, že by se tato osoba stala dalším cílem pachatele, například z důvodu opuštění úkrytu, její trestní odpovědnost nevzniká.

3.2.4 Braní rukojmí (§174)

Jedná se o trestný čin, jehož skutková podstata spočívá v přinucení třetí osoby k nějakému jednání, opomenutí nebo strpení a jako prostředek k dosažení svého cíle hrozí, že rukojmí usmrtí nebo mu způsobí jinou újmu.¹⁵ Většinou může být důvodem k braní rukojmí například získání finančního, či jiného hmotného užitku, v takovém případě se však na tento čin vztahuje rozšířená skutková podstata a trest je o poznání větší. To samé platí i v případě, že rukojmí je dítě, což lze v případě spáchání tohoto činu na škole, či školském zařízení předpokládat.

3.2.5 Obecné ohrožení (§272)

Zde je uvedeno především použití výbušniny, založení požáru, použití nebezpečného plynu a další činnosti, které ohrožují osoby a majetek ve větším rozsahu.¹⁶ Při útocích na měkké cíle tedy lze pod §272 zařadit především umístění nástražného výbušného systému (NVS) nebo umístění výbušniny na tělo („lidská bomba“), založení požáru nebo použití bojového zápalného prostředku (např.

¹³ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění

¹⁴ Tamtéž

¹⁵ Tamtéž

¹⁶ Tamtéž

Molotovův koktejl) nebo použití nejen nebezpečného plynu, ale i jiných CBRN látek. Do obecného ohrožení dále můžeme zařadit i najíždění vozidlem do osob nebo jiné použití dopravního prostředku k páčání násilí.

3.2.6 Teroristický útok (§311)

O terorismus se podle §311 trestního zákona jedná, pokud je ohrožen život, zdraví nebo majetek za účelem:

- poškodit ústavní zřízení nebo obranyschopnost České republiky
- narušit nebo zničit základní politickou, hospodářskou nebo sociální strukturu České republiky nebo mezinárodní organizace
- závažným způsobem zastrašit obyvatelstvo nebo protiprávně přinutit vládu nebo jiný orgán veřejné moci nebo mezinárodní organizaci, aby něco konala, opominula nebo trpěla¹⁷

3.3 Koncepce ochrany měkkých cílů 2017-2020

Jedná se o dokument zpracovaný Ministerstvem vnitra České republiky, z důvodu nárůstu především teroristických útoků nejen v Evropě, ale i po celém světě. Celý dokument se zabývá ochranou měkkých cílů především na obecné, teoretické úrovni. Problém této koncepce však vyplývá již z jejího názvu, jelikož je již rok 2024 a od roku 2020, se bezpečnostní situace jak v České republice, tak i ve světě zásadně změnila.

Konkrétně ochranou, především osob, se zabývá až Metodika zpracovaná taktéž Ministerstvem vnitra České republiky s názvem Základy ochrany měkkých cílů, která je rozebrána v následující podkapitole. Jedná se již o mnohem konkrétnější dokumentaci, která dává typy fyzickým osobám, ale i provozovatelům právě měkkých cílů k ochraně života a zdraví.

Za největší přínos koncepce lze považovat především telefonní linku zřízenou Policejním prezídiem, která slouží ke konzultaci právě pro provozovatele měkkých cílů. Byla zřízena v roce 2015 a lze se na ni dovolat na čísle 800 255 255.

¹⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění

3.3.1 Obsah koncepce

Je poměrně obsáhlá, i když jak již bylo výše řečeno, je velice obecná. Nalezneme zde definici měkkých cílů a jejich příklady, některé z nich jsou podrobněji rozebrané a nalezneme zde i zmínku právě o školách a školských zařízeních. Dále následuje dělení cílů podle atraktivity pro pachatele, zda se jedná o cíl dočasný, či trvalý. Jsou uvedeny příklady různých útoků v České republice i po celém světě.¹⁸

Koncepce klade obrovský důraz na spolupráci jak státních, tak i nestátních aktérů, podílejících se na bezpečnosti České republiky a dá se tedy, že je jejím základním pilířem.

V 7. kapitole koncepce posléze lze nalézt 5 základních úkolů, které by měly být splněny:

- Vytvoření stálého poradního sboru Ministerstva vnitra pro ochranu měkkých cílů
- Vytvoření série vzdělávacích kurzů a materiálů k ochraně měkkých cílů a jejich poskytování veřejnosti
- Realizace informační kampaně
- Standardizace formátu bezpečnostních plánů měkkých cílů
- Rozesílání varování vybraným zástupcům měkkých cílů¹⁹

3.3.2 Školy a školská zařízení v koncepci ochrany měkkých cílů

Odstavec věnující se problematice škol a školských zařízení myslí především na zranitelnost dětí než na ochranu školy. Uvědomuje si nebezpečí nejen vnějšího, ale i vnitřního napadení ze strany studenta a proto konstatuje, že zabezpečení je velmi problematické. V příloze f) nalezneme příklady 7 incidentů na školách, z nichž je ale pouze jeden z České republiky (Žďár nad Sázavou). Ve většině z nich figuruje střelba, ale jsou zde uvedeny i případy použití nože, braní

¹⁸ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>*

¹⁹ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>*

rukojmí nebo umístění nástražného výbušného systému (NVS), popřípadě kombinace výše vyjmenovaných.²⁰

3.4 Metodika – Základy ochrany měkkých cílů

Již bylo zmíněno, že metodika se zabývá konkrétně ochranou fyzických osob. Nalezneme zde taktéž definici a výčet příkladů měkkých cílů. Stejně jako v koncepci jsou zde zmíněny školy a školská zařízení, jejichž problematika je obsažena pouze kopií textu z koncepce. Oproti koncepci je však zbytek mnohem propracovanější, nalezneme zde grafy a analýzy, týkající se ohroženosti měkkých cílů hlavně proti terorismu.²¹ Pokud se nebudeme zaměřovat na terminologii, lze tyto poznatky používat obecně proti všem útočníkům, a ne pouze proti teroristům.

Jsou zde konkrétní postupy a rady, jak zabezpečit měkký cíl. Například proškolení odborného i neodborného personálu, součinnosti s IZS. Taktéž je zde zmíněna strategie utíkej, schovej se, bojuj, která je doporučována nejen Policií ČR, ale třeba i FBI. Každý by se měl seznámit minimálně s přílohou částí, jelikož se zde nachází konkrétní postupy pro chování v konkrétních typových situacích (například: obecný postup, postup při výhružném telefonátu atd.)²².

Z hlediska časové osy se zde ochrana rozděluje na prevenci, reakci během incidentu a zmírňování dopadů po proběhlém útoku, přičemž se klade důraz především právě na prevenci a zmírnění dopadů. K zabezpečení všech těchto fází útoku se využívají tři základní prvky: fyzická ochrana, mechanická ochrana a elektronická ochrana.²³ Podrobnější rozbor těchto tří prvků nalezneme v kapitole 4.

3.5 Minimální standard bezpečnosti – Metodické doporučení

k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních

Jedná se o dokumentaci zpracovanou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Primárním účelem je zajistit fyzické a psychické bezpečí na školách, přičemž by se měl klást především důraz právě hlavně na bezpečí psychické. Platí však ale, že by bezpečnostní opatření neměla snižovat komfort. Opatření

²⁰ *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020 [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>*

²¹ *Metodika - Základy ochrany měkkých cílů [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx>*

²² *Tamtéž*

²³ *Tamtéž*

rozdělujeme na opatření prostorová, organizačně-technická, personální a opatření v oblasti zpracované dokumentace.²⁴

Za klíčové z hlediska bezpečnosti se pak považují tři základní roviny:

- Prevence mimořádných událostí
- Účinná a efektivní reakce na mimořádné události
- Vyhodnocení mimořádné události a přijetí opatření

3.6 ČSN 73 4400 (Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení)

Všechny České technické normy nejsou obecně závazné a je tomu tak i u této konkrétně zmíněné. Nicméně celá norma se skládá z návrhů a doporučení, která mají zvyšovat celkovou bezpečnost školy nebo školského zařízení jako budovy (na rozdíl například od Minimálního standardu bezpečnosti). Jak již z názvu vyplývá, jedná se především o prevenci kriminality, ale najdeme zde i základy krizového řízení.

Rozdělení ochrany je podobné jako u Minimálního standardu bezpečnosti. Rozlišuje se ochrana:

- Fyzická
- Technická (mechanická a elektronická)
- Pomocí režimových opatření²⁵

Všechny tyto tři druhy ochrany jsou dopodrobna rozebrané a stejně tak i návrhy na jejich realizaci. Jsou zde i doporučení, jak zaznamenávat zajišťování bezpečnosti, jak s těmito záznamy nakládat, a hlavně také požadavky na bezpečnostní školení. Dále může podle tabulek obsažených v příloze A každá škola či školské zařízení posoudit vlastní zabezpečení a posoudit tak riziko, se

²⁴ *Minimální standard bezpečnosti – Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z:*

https://www.msmt.cz/file/34795_1_1/

²⁵ *Ministerstvo vnitra. Zveřejnění české technické normy ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx>*

kterým může dojít k útoku na tento objekt, popřípadě do jaké míry bude objekt schopný útoku odolávat (posouzení rizik). V příloze B je příklad aplikace posouzení rizik.

3.7 Vnitřní předpisy objektu

Jedná se o předpisy, které by měly vést k většímu bezpečí nejen objektu, ale i osob v něm. Za základní předpis lze považovat školní potažmo provozní řád školy podle školského zákona.²⁶ Dále existují předpisy, které upravují povinnosti zaměstnanců školy. Mezi tyto povinnosti z hlediska zajištění bezpečností spadá především dohled, informování o mimořádných událostech, ale i seznamování žáků a dalších osob (zákonných zástupců atd.) o bezpečnostních opatřeních a předpisech. Kromě předpisů obecných existují i předpisy, které se vztahují pouze jen na určité činnosti a místa, která souvisejí s provozem školy nebo školského zařízení. Těmito místy jsou například dílny, tělocvičny, laboratoře, jídelny, počítačové učebny a další místa, která mají vlastní provozní řád. Je podstatné myslet i na další akce a aktivity spojené s výukou a vzděláváním, jako jsou např. školní výlety, školy v přírodě atd., pro které by taktéž měly být zpracovány bezpečnostní předpisy. Škola by měla mít zpracovanou dokumentaci, jak jednat v případě různých mimořádných událostí. Na zpracování této dokumentace se podílí nejen její zaměstnanci, ale i odborníci z oboru bezpečnosti.

Bohužel je závazný rozsah bezpečnostní dokumentace, která musí existovat, velice úzký a rozšířené zpracování vychází pouze z Minimálního rozsahu bezpečnosti, který jak bylo zmíněno v kapitole 3.5 není závazný. Záleží tedy pouze na škole, jak moc dbá na otázku bezpečnosti. Závazný rozsah potom kromě právních předpisů upravuje MŠMT vyhláškou opatření k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, dětí, žáků a studentů při vzdělávání ve školách a školských zařízeních a při činnostech s ním souvisejících.²⁷

²⁶ Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

²⁷ JAKUBCOVÁ, Lenka, Luděk MICHÁLEK a kolektiv. *Ochrana měkkých cílů: Perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-518-9.

3.8 Právní a jiná dokumentace k požární ochraně

Mezi právní a jiné předpisy, které slouží k zajištění bezpečnosti škol lze zařadit i ty požární. Úkolem této práce je se zabývat násilnými útoky na školu a jelikož hrozí nebezpečí záměrného založení požáru s cílem ohrozit osoby uvnitř, je důležité požární dokumentaci zmínit, jelikož i při záměrném založení požáru se postupuje podle obecných požárních předpisů daného objektu. Požární ochrana v České republice vychází ze zákona č. 133/1985 Sb., České národní rady o požární ochraně a dále z vyhlášky 246/2001 Sb. Ministerstva vnitra o požární prevenci.²⁸ Právě tato vyhláška ukládá povinnosti i ředitelům škol. Mezi nejdůležitější povinnosti spadá zpracování požárního plánu školy, který je základním interním předpisem týkající se požární ochrany. Dále musí zpracovat požárně evakuační plán, který upravuje postup, jak postupovat v případě evakuace a požárně poplachovou směrnici, která určuje postupy zaměstnanců a dalších osob, které se v budově nacházejí. Dle vyhlášky také musí být všichni zaměstnanci s požárními předpisy seznámeni a tyto předpisy musí být viditelně vyvěšené. Mezi další důležité úkoly dále spadá například rozmístění požárně bezpečnostních značek, kontrola průchodnosti únikových východů atd.²⁹

²⁸ BOZP.CZ: *Povinnosti ředitele školy v oblasti požární ochrany* [online]. [cit. 2023-08-09].

Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/povinnosti-skoly-pozarni-ochrana/>

²⁹ Vyhláška č. 246/2001 Sb. Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) v posledním znění

4 Školy a školská zařízení jakožto měkké cíle a možnosti jejich ochrany

Jak již bylo zmíněno, ochrana měkkých cílů je velice problematickým tématem, ale i přesto existuje mnoho způsobů jak daný objekt a lidi v něm chránit. Za klíčové prvky lze považovat především mechanickou ochranu, elektronickou ochranu, fyzickou ostrahu a v neposlední řadě i individuální možnosti vlastní ochrany každého člověka a nesmíme zapomínat také na činnost Policie ČR, která při ochraně měkkých cílů působí na rozdíl od výše zmíněných nejen proaktivně, ale také reaktivně.

4.1 Mechanická ochrana

Je základním prvkem ochrany a jejím primárním účelem není zastavit pachatele, ale zpomalit jeho vniknutí do objektu a vytvořit tak časovou rezervu pro detekci pachatele elektronickými ochrannými prvky nebo fyzickou ostrahou, popřípadě policií. Právě čas je v tomto případě rozhodující konstantou, která může rozhodnout o úspěšnosti násilného útoku.

Mechanickou ochranu lze rozdělit na:

- Vnější zábranné systémy
- Stavební prvky budov
- Otvorové výplně
- Úschovné objekty (jedná se o trezory apod. – pro potřeby této práce nejsou podstatné)³⁰

4.1.1 Vnější zábranné systémy

Jedná se především o ploty, které lze dělit na klasické oplocení, bezpečnostní oplocení a vysoce bezpečnostní oplocení. Pro školy a školská zařízení je vhodné využívat oplocení bezpečnostní, jelikož na rozdíl od oplocení klasického je odolnější díky jeho konstrukci a také díky použití odolnějšího

³⁰ Ministerstvo vnitra. Zveřejnění české technické normy ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx>

materiálu, to znemožňuje například jeho prostržení. Zvykem bývají pevné hroty na vrchu plotu. Lze ho také doplnit například žiletkovým drátem, který značně ztěžuje až znemožňuje jeho překonání přeazením. Vysoce bezpečnostní oplocení se využívá často u vysoce střežených objektů jako jsou například věznice. Mezi vnější zábranné systémy patří také brány a závory, které slouží k vstupu a výstupu, popřípadě vjezdu a výjezdu z objektu.³¹ Pokud má škola nebo školské zařízení nějaký otevřený venkovní prostor, který je ale součástí jejího objektu, lze použít betonové protivjezdové zábrany či sloupky. Touto cestou lze snížit nebezpečí najíždění do lidí za použití motorového vozidla. Tyto zábrany byly použity například v německých Drážďanech na vánočních trzích právě po útoku nákladním vozem.

4.1.2 Stavební prvky budov

Těmito prvky jsou zdi, podlahy, stropy a střechy. Konstrukce budovy by měla zabránit násilnému vniknutí pachatele zvenku. Mělo by se také dbát na to, aby různé ventilace a podobné otvory byly zajištěny mříží a aby byl ztížen přístup k nim. V moderní architektuře jsou rozšířené prosklené zdi, které by však měli být opatřeny ochranou fólií, která zvyšuje jejich odolnost.³² Dalším podstatným důvodem pro kvalitní a pevnou konstrukci budovy může být právě i potencionální výbuch nástražného výbušného systému (NVS), protože odolnost budovy v tu chvíli bude klíčová v tom, jestli se jen poškodí, nebo se budova či její část zřítí. Zřícení samozřejmě může způsobit další ztráty na životech a zkomplikovat zásah složek IZS.

4.1.3 Otvorové výplně

Do této části spadají okna a dveře, samostatnou kapitolou je potom hlavní vchod do školy. Lze předpokládat, že škola nemá pouze jeden vchod, a proto je nutno zabezpečit všechny možné vstupní cesty. Nejlepším řešením mohou být bezpečnostní dveře, které mají zvýšenou odolnost proti násilnému vylomení. Okna

³¹ *Ochrana osob a majetku [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/math/cz/knihovna/ucebni-texty/Ochrana-osob-a-majetku/Bezpecnostni-system-na-ochranu-majetku.pdf/>*

³² *Tamtéž*

v přízemí by měla ideálně být opatřena mříží. Hlavní vchod by měl být zaopatřen stálým systémem kontroly, například pomocí čipů.³³

Je také možno za hlavní vstup umístit třeba turnikety, popřípadě bezpečnostní rám a rentgen. U nás v České republice se to může zdát jako nepředstavitelné, možná i absurdní, ale v USA jsou namátkové kontroly studentů běžnou praxí. Nutno však ale také poznamenat, že bezpečnostní situace na školách u nás a v USA je odlišná.

4.2 Elektronická ochrana

Její primární funkcí je využít čas získaný mechanickou ochranou, rozpoznat pokus o vniknutí do objektu a spustit poplach, který upozorní fyzickou ostrahu, popřípadě policii. Pro elektronickou ochranu se nejčastěji používá takzvaný PZTS (Poplachový zabezpečovací tísňový systém), dříve se tento systém nazýval EZS (Elektrická zabezpečovací signalizace).

PZTS se skládá z pěti částí a to čidla, ústředny, přenosových prostředků, ovládacího panelu a signalizace (např. siréna). Úkolem celého systému je monitorovat vstup neoprávněných osob do objektu a v případě narušení spustit poplach.³⁴ Rozmístění čidel po budově by mělo být efektivní tak, aby co nejmenší počet čidel pokryl co největší část důležitých prostor.

Čidla můžeme rozlišit na:

- Prvky obvodové ochrany
- Prvky plášťové ochrany
- Prvky prostorové ochrany

Prvky obvodové ochrany slouží ke kontrole plotů a jiných mechanických zábran a při jejich narušení se spustí poplach. Prvky plášťové ochrany slouží ke kontrole porušení dveří a oken a prvky prostorové ochrany slouží ke kontrole

³³ Ministerstvo vnitra. Zveřejnění české technické normy ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“ [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx>

³⁴ Security technologies: Poplachový zabezpečovací a tísňový systém (PZTS) [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.security.cz/elektricka-zabezpecovaci-signalizace-pzts--2419.html>

vnitřku v místnostech. Čidla sloužící k prostorové ochraně jsou zpravidla umístována do rohů místnosti, aby pokryla co největší část.³⁵

Je logické, že přes den není možné mít poplachovou signalizaci zapnutou. V budově školy či školského zařízení se po celý den pohybuje velké množství osob a signalizace by se tak celý den spouštěla. I přesto, že přes den není možné ji využít, v noci je nedílnou a podstatnou součástí zabezpečení budovy. Může totiž zabránit nejen majetkové trestné činnosti, ale z hlediska ochrany před násilným útokem může varovat před pachateli, kteří se do budovy vloupali například za účelem „obhlédnutí“ a následného naplánování útoku. Stejně tak může pachatel do budovy vniknout a pokusit se zde umístit nástražný výbušný systém, popřípadě se v ní ukrýt se zbraní a počkat na příchod osob.

4.3 Fyzická ostraha

Strážní služba nejčastěji bývá vykonávána prostřednictvím soukromých bezpečnostních služeb, které jsou nedílnou součástí bezpečnostního systému České republiky. Každý zaměstnanec vykonávající činnost strážného, musí mít profesní kvalifikaci podle národní soustavy kvalifikací (68-008-E). Osvědčení o kvalifikaci se dokládá certifikátem, který zaměstnanec získá po úspěšném složení písemné a ústní zkoušky před autorizujícím orgánem, kterým je v tomto případě Ministerstvo vnitra (dále jen MV).³⁶ Další podmínkou pro výkon tohoto povolání je čistý trestní rejstřík.

Je pravděpodobně nejdůležitější součástí zabezpečení školy. Mezi její primární úkoly patří ochrana osob a majetku, obsluha bezpečnostních systémů jako třeba PZTS, ale i bezpečnostních rámců a rentgenů, které souvisí s kontrolou vstupu a výstupu osob. Další technikou, kterou obsluhuje, jsou kamerové systémy (CCTV), které značně zvyšují efektivitu fyzické ostrahy. Kamery by měly být umístěny na místech s vyšší koncentrací osob (chodby apod.) a v místech důležitých pro chod školy (vstup do kanceláří učitelů apod.). Ostraha také provádí obchůzkovou činnost, která je doplňující činností sloužící k prevenci kriminality.

³⁵ *Ochrana osob a majetku [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/math/cz/knihovna/ucebni-texty/Ochrana-osob-a-majetku/Bezpecnostni-system-na-ochranu-majetku.pdf/>*

³⁶ *Národní pedagogický institut České republiky: Strážný/strážná [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-315/autorizovane-osoby>*

Obchůzky by měly být prováděny v pravidelných intervalech, avšak vždy v jiný čas, aby potenciální pachatel nemohl předpovědět přítomnost strážní služby v určitých částech objektu. V praxi se doporučuje dělat obchůzky s maximálně dvou hodinovou mezerou. Obchůzka by měla vést skrz strategické body budovy, například kolem hlavního uzávěru vody, trafostanice a podobně. Toto může sloužit nejen k prevenci havárií, ale stejně tak právě zde pachatel se záměrem zaútočit na osoby může umístit NVS nebo záměrně toto zařízení poškodit. Poslední a nejdůležitější úkol je reakce na mimořádné situace, které ve střeženém objektu nastanou. Kromě možných škod na majetku strážní reagují právě i na možné násilné útoky. Nemusí však zasahovat přímo proti útočníkovi, i organizace evakuace, přivolání a popřípadě kooperace s policií může být hodně přínosná a může rozhodnout o úspěšnosti útočníka.

Na rozdíl od zahraničí v České republice neexistuje žádný zákon o soukromých bezpečnostních službách, a tudíž tedy neexistují ani žádné rozšířené pravomoci strážných. Mají tak stejná práva stejně jako jiný občan. To ale nutně nemusí znamenat, že jsou bezmocní. Smí jednat, podle §28 a §29 trestního zákona, v případech krajní nouze a nutné obrany, to v praxi znamená v případech hrozícího nebo probíhajícího nebezpečí či útoku. Jedná se o okolnosti vylučující protiprávnost, pokud jsou užity podle a v mezích zákona.³⁷ Ostraha objektu může být i ozbrojená, pokud je daný strážný majitelem zbrojního průkazu skupiny D (pro výkon zaměstnání nebo povolání) a pokud mu nošení zbraně výslovně ukládá vnitřní předpis. Zbraň však lze použít pouze v mezích a za podmínek v §28 a 29 trestního zákoníku.³⁸ Dalším významným oprávněním je možnost zadržet osobu podle §76, odst. 2 trestního řádu. Opět je však nutno dodržet podmínky stanovené zákonem.³⁹ Ostatní pravomoci, například co se týká prohlídek zavazadel a podobně, záleží na vnitřních předpisech daného střeženého objektu.

4.4 Policie České republiky

Role PČR jakožto bezpečnostního sboru je při ochraně občanů před násilím nezastupitelná. Její činnost lze z časového hlediska rozdělit na proaktivní a

³⁷ Zákon č. 40/2009 Sb., *Trestní zákoník* v posledním znění

³⁸ Zákon č. 119/2002 Sb., *Zákon o střelných zbraních a střelivu* v posledním znění

³⁹ Zákon č. 141/1961 Sb., *Trestní řád* v posledním znění

reaktivní, tedy podle toho, jakou funkci plní před a po spáchání násilného trestného činu. Preventivní činností se rozumí především připravenost a vybavenost policistů, kteří na místě budou zasahovat. Policie jednotlivých krajů pravidelně pořádá bezpečnostní semináře pro studenty škol, kterých se účastní i odborníci z Asociace bezpečná škola.⁴⁰ Součástí prevence je i soubor minifilmů, které lze nalézt na portálu YouTube, skrz které PČR seznamuje nejen studenty, ale i širokou veřejnost o strategii Utíkej, schovej se, bojuj (dále jen USB).⁴¹ (více v kapitole 7.2.1) Dalším krokem, který vede ke zvýšení bezpečnosti jsou pravidelná cvičení, která jsou prováděna v reálném prostředí škol. Figuranty raněných apod. hrají většinou učitelé a žáci škol, na kterých je cvičení prováděno a tím se tedy sami aktivně zapojují do praxe a mohou si vyzkoušet tuto krizovou situaci na „vlastní kůži“. Reaktivní činnosti se rozumí okamžik, kdy přijde skutečné hlášení o probíhající střelbě, potažmo jiné formě útoku. V tu chvíli hrají zásadní roli tzv. prvosledové hlídky, kterým je věnován následující odstavec, jejich jediným úkolem je okamžitá reakce a eliminace pachatele. Ve chvíli, kdy je pachatel eliminován a je zajištěna bezpečnost celého objektu, to znamená například to, že se v budově nenachází další pachatel, nebo nejsou zjištěny jiné hrozby, jsou do budovy vpuštěny další složky IZS, aby pomohly raněným.⁴²

Prvosledové hlídky hrají nenahraditelnou roli v případě útoků na měkké cíle. Byly zřízeny po událostech ze dne 24. 2. 2015 v Uherském Brodě. Jedná se o hlídky, které jsou složeny z policistů obvodních oddělení a OHS (oddělení hlídkové služby), kteří prochází speciální výcvikem, aby byli připraveni na situace právě tohoto charakteru. Oproti běžným hlídkám mají ve vozidlech větší balistickou ochranu a dlouhé střelné zbraně. V Praze se tyto hlídky nazývají PMJ (Pohotovostní motorizovaná jednotka).⁴³ Působnost a úkoly prvosledových hlídek

⁴⁰ *Asociace bezpečná škola: Školení a semináře* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/skoleni-a-seminare/>

⁴¹ *Policie České republiky: Projekt Ozbrojený útočník ve škole - metodické filmy* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/projekt-ozbrojeny-utocnik-ve-skole-metodicke-filmy.aspx?fbclid=IwAR3JDvCQrw2GR6beB6c94dMIs5Fk-F5nZOHzRkhy_a3DNRj4EMyQ8ww-ng

⁴² *Policie České republiky: Cvičení prověřilo všechny složky IZS* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cviceni-proverilo-vsechny-slozky-izs.aspx?fbclid=IwAR3qm0CxAtbc2wjuu6omyTu8zjnRZyb6AM6ERs5FxF6q5k2eONV-kLf0>

⁴³ *Zeživotaizs.cz: Co je prvosledová hlídka?* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.zezivotaizs.cz/2022/12/co-je-prvosledova-hlidka/>

stanovuje Pokyn policejního prezidenta č. 130/2020, o zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti, tento pokyn je ze dne 10. června 2020. Na územních odborech jednotlivých krajů jsou většinou dvě hlídky, jejichž úkolem je reakce na události primárního významu (FHQ – first hour quintet), tedy na události, které mají přednost před ostatními. Na některých územích jsou z geografických důvodů stanoveny hlídky tři.⁴⁴

Při rozhovoru s odborníkem PČR na ochranu měkkých cílů došla řeč i na způsoby spolupráce právě PČR a jednotlivých škol a školských zařízení. Z informací, které expert poskytl přímo ze zprávy skupiny pro měkké cíle na Policejním prezídiu, vyplývá, že i před střelbou na vysoké škole v Praze se obecně zájem škol o bezpečnost a nácvik bezpečnostních opatření a postupů zvyšuje. Ke každé žádosti měkkého cíle o cvičení se přistupuje individuálně a vyhodnocuje se vhodnost daného měkkého cíle pro uspořádání semináře. Pokud se seminář uskuteční tak nejprve probíhá přednášková činnost, kde je problematika probírána obecně, jsou nastíněna úskalí a problémy spojené s ochranou konkrétní školy a jsou stanoveny hlavní úkoly zaměstnanců. Na tuto činnost dále navazuje dílčí nácvik poplachu, jako je například požární poplach, kde se prověřují třeba evakuační cesty. Právě na evakuaci Policie klade veliký důraz a zároveň seznamuje i s méně známým pojmem jako je invakuace, tedy opustit ohrožený prostor a schovat se před útočníkem do budovy (např. z venkovního hřiště, kde započala střelba, utéct do budovy). Nedílnou součástí je i krizová komunikace v případě výskytu život a zdraví ohrožující situace. V případě, kdy jsou nalezeny jakékoliv nedostatky, je většina opatření na jejich odstranění prováděna okamžitě (instalace kamer atd.).

⁴⁴ *Policie České republiky: Prvosledové hlídky* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prvosledove-hlidky.aspx>

5 Typologie pachatelů podle označení

Pachatele útoku na školy a školská zařízení, ale i obecně na měkké cíle můžeme rozdělit dle terminologie do několika kategorií. Toto rozdělení pachatelů zároveň může souviset i s motivem provedení útoku. Základním rozdělením tedy může být vrah, terorista, psychicky nemocný pachatel a vyděrač. Typologie pachatelů lze samozřejmě i prolínat, to znamená že pachatel, kterého označíme za vraha, může být zároveň označen i za teroristu, to už potom záleží právě na motivu provedení a následně na naplnění skutkové podstaty uvedené v trestním zákoníku. Relevantní označení pachatele a zjištění jeho záměru může být rozhodující při zásahu složek IZS.

5.1 Vrah

Za vraha je obecně považována osoba, která úmyslně usmrtí osobu jinou. U vývoje člověka, a tedy i potencionálního vraha, je kritické právě rané dětství a následně i dospívání, proto hrozí nebezpečí právě i na školách a školských zařízeních, kde je koncentrace pohybu dětí a dospívajících dětí hodně vysoká. Odborník na psychologii masových a sériových vrahů Andrej Drbohlav tvrdí, že sklonů k agresi, a tedy i k násilí by si primárně měli všimnout rodiče. Právě rodiče jsou ti, kteří by neměli přehlížet alarmující chování a v případě problému řešit tento problém se školou, popřípadě vyhledat odbornou pomoc. Andrej Drbohlav dokonce uvádí, že v některých případech mají sami rodiče až takový strach ze svých dětí, že se před nimi na noc zamykají. Důvody k vraždění však mohou být samozřejmě i jiné. Může jím být například sociální nepochopení, úzkosti, deprese nebo i radikalizace a sklony k některým hnutím potlačujícím práva menšin a podobně. Problém vytváří i propagace násilí v médiích a například i seriálech, kdy třeba známá platforma Netflix v poslední době zveřejňuje spousty seriálů o vrazích, které jsou založeny na skutečných událostech. Média atd. mohou zároveň i nechtěně poskytnout tipy nebo návody, jak útok provést, proto je nutné, aby tvůrci přistupovali k těmto tématům s jistou opatrností. Jen seriál Dexter po celém světě

motivoval k vraždění již 11 lidí.⁴⁵ Dalším zajímavým důvodem k vraždění a násilí může být i tzv. Herostratův efekt, který je specifický tím, že se pachatel snaží proslavit za každou cenu, tedy klidně i nějakým ohavným činem.⁴⁶ Tento ohavný čin může být právě útok na děti ve škole.

Vrahy lze rozdělit do tří základních kategorií a to na:

- Masové vrahy
- Sériové vrahy
- Záchvatové vrahy⁴⁷

Z hlediska této práce je podstatný právě vrah masový, protože u dvou zbylých se jedná o několik vražd po sobě na jiném místě s určitým časovým rozestupem. Záchvatový vrah se od sériového vraha liší tím, že se u něj střídají období klidu a vraždění (tzv. vražedné vlny).⁴⁸

Americká FBI masové vrahy definuje jako vrahy, kteří na jednom místě v daném čase usmrtí čtyři a více lidí.⁴⁹ Tato definice není jednotná a je tedy velice problematické masového vraha určit při menším počtu obětí, logicky by ale měla být za masovou vraždu považována již od dvou obětí, jelikož sériová vražda se takto bere také.⁵⁰ Právě s masovými vraždami se na školách setkáváme nejčastěji, protože ze všech masových vražd se jich 51 % stane právě na školách a s tím tedy souvisí i hodně nízký věk pachatelů, který je v průměru 18 let. Alarmující jsou i statistiky, které poukazují na to, že zhruba 4/10 pachatelů dny až týdny předem se nějakým způsobem snaží varovat své okolí a 8/10 z nich, se předem svěří nějakému blízkému člověku. Psychologie tento fenomén označuje jako „volání o pomoc“ nebo „syndrom záchraného kruhu“, kdy se pachatel snaží

⁴⁵ U Kulatého stolu, 2021, Andrej Drbohlav: Nejmladšímu sériovému vrahovi bylo šest let. Mladé ženy jsou vrahy fascinovány, YouTube video. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=0ZwTxhJlgrw&t=622s&ab_channel=UKulat%C3%A9hostolu

⁴⁶ Slovník cizích slov: Pojem Herostratismus [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z:

<https://slovník-cizích-slov.abz.cz/web.php/slovo/herostratismus-herostratismus>

⁴⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ FBI: Serial Murder [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

⁵⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vraždů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.

o to, aby s ním někdo komunikoval, popřípadě aby ho od jeho konání odradil. Z těchto statistik tedy i vyplývá, že veliká část útoků je dlouhodobě plánovaná. I přesto, že útoky mohou být promyšlené a naplánované, většinou jim chybí plán úniku. Pachatel většinou tedy počítá s tím, že bude dopaden, popřípadě že spáchá sebevraždu. Sebevražda může být spáchána jak impulzivně (pachatel neunesl tíhu situace, nechce být dopaden atd.) nebo se může jednat i o takzvanou rozšířenou sebevraždu, kdy pachatel již předem ví, že jeho útok skončí vlastním usmrcením, ale nejprve zabije ostatní lidi.⁵¹

Příkladem masové vraždy jakožto rozšířené sebevraždy u nás, která naštěstí skončila jen ve stádiu pokusu, je nastražení NVS na střední škole studentem v Pardubicích v roce 2022. Jednalo se o mladíka, který nezapadal do kolektivu a měl zálibu v historii sériových vrahů. Lze zde tedy v praxi uplatnit tvrzení Andreje Drbohlava, že média a další informace pramenící z elektronických zdrojů lze velmi snadno zneužít. Psycholog Tomáš Morávek přirovnal tento případ k příběhu Olgy Hepnarové, která se násilím a zabíjením chtěla pomstít společnosti za to, že ji nenávidí.⁵² Pocit nenávisti ze strany společnosti, popřípadě pocit šikany apod. má přitom 71 % pachatelů, při zpětném vyšetřování však vychází najevo, že je to pravda pouze u 19 % z nich.⁵³ V České republice neexistuje žádná statistika ohledně masových vražd na školách, z hlediska profilu pachatele však lze využít profil vypracovaný v USA. Masoví vrazi na školách v USA mají podle Ministerstva spravedlnosti tyto společné znaky: běloch, student, z venkovského nebo předměstského prostředí, střední třída, zájem o internet, PC hry a zbraně.⁵⁴

5.2 Terorista

S pojmem terorista se setkáme při případech útoků nejen ve školách a školských zařízeních, ale i v jiných místech nejčastěji. Média si toto označení oblíbila, jelikož je zvukné, budí emoce a i strach, je tedy diskutabilní, zda je to

⁵¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.

⁵² TN.CZ: *Útok studenta* [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/475629-utok-studenta-v-pardubicich-ma-resit-i-skolni-inspekce-policie-chtel-zabijet-ve-velkem>

⁵³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.

⁵⁴ U.S. Department of Justice: *Mass Murder in the United States* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/mass-murder-united-states>

dobře, protože média tak nechtěně dále šíří negativní dopady útoku a zvyšují tím počet lidí, kteří jsou jím ovlivněni. Označení terorista navíc není vždy úplně přesné, jelikož ne každý pachatel takového činu musí být teroristou. Samotné MV na svých stránkách uvádí, že označení terorista nemusí být vždy přesné, nicméně také tvrdí, že lze toto označení použít, jelikož způsob provedení útoku většinou lze srovnat s terorismem.⁵⁵ Toto označení můžeme nejlépe odvodit z §311 trestního zákona (viz. kapitola 3.2.5). Z tohoto paragrafu tedy vyplývá, že cílem teroristy je především šíření strachu za účelem změny (náboženské, politické, ekonomické apod.), které chce dosáhnout a jako nástroj k prosazení používá právě násilí, či jím hrozí. Školy a školská zařízení jsou tedy z tohoto hlediska pro teroristu velmi atraktivní, protože fakt, že cílem jeho útoku jsou děti (potažmo mladiství nebo mladí dospělí) ještě více zvyšuje emoční nátlak na celou společnost a budí mnohem více strachu. Teroristy lze rozdělit do dvou skupin, a to na jedince, kteří jsou napojeni na nějakou větší teroristickou skupinu a na jedince, kteří bývají označováni jako „lone wolves“ neboli osamělí vlci. Samozřejmě pokud mluvíme o osamělých vlcích, je možné, že pachatelů bude více než jeden, jde spíše právě o to, že se nejedná o žádnou organizovanou skupinu.

5.2.1 Fenomén osamělých vlků (lone wolves)

Je důležité zmínit, že ani osamělý vlk, nemusí být vždy terorista, ale zaprvé se tento pojem nejčastěji spojuje s pojmem terorismu a zadruhé, jak již bylo uvedeno, tak MV připouští, že ne vždy se musí terminologicky jednat o teroristu. Právě tyto pachatele jsou při útocích na školy u nás i v zahraničí (USA, ale i jiných evropských zemích) nejčastější. O tom svědčí i případy incidentů, které se stali v Pardubicích nebo Žďáru nad Sázavou. Jedná se o pachatele, kteří mají osobní důvody pro spáchání útoku. Nemusí se vždy jednat pouze o ideologické důvody, důvodem může být v podstatě jakýkoliv problém, který pachatele trápí a rozhodne se pro takovéto řešení. Vážný problém u této problematiky představují sociální sítě a internet celkově, kde mají všichni přístup do různých skupin, které mají odlišné názory na rozličnou problematiku a nalezneme mezi nimi samozřejmě i skupiny až extremistické. Dále je nutné ještě zmínit skupiny, které propagují vyložené

⁵⁵ Ministerstvo Vnitřní České republiky: *Typologie terorismu [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-a-mekke-cile-typologie-terorismu-typologie-terorismu.aspx>*

ideologii násilí (např. islámský radikalismus) a investují nemalé peníze do propagandy, hrozí tedy nebezpečí radikalizace jedince doma u počítače.⁵⁶ Bohužel se tomuto nedá na 100% zabránit, proto i u osamělých vlků hraje velkou roli všímavost rodiny, pracovníků školy, vrstevníků a celkově ostatních lidí, kteří s daným jedincem pravidelně přicházejí do styku. FBI považuje právě všímavost okolí za nejlepší prevenci útoků osamělých vlků.⁵⁷

5.3 Psychicky nemocný pachatel

Téma psychických poruch obecně je velmi složité a ani není předmětem této práce, nicméně existují určité poruchy, které mohou u jedince, který jimi trpí, vyvolávat zvýšené sklony k násilí na ostatních osobách, a proto je vhodné se o nich zmínit, jelikož právě ony mohou být důvodem spáchání násilného útoku. V této práci jsou zmíněny jen některé, které jsou ve společnosti nejznámější a často jsou neodbornou veřejností mylně vykládané a panuje o nich spousta mýtů. Je spousta poruch (např. schizofrenie), o kterých kolují informace, že mají jako jeden z jejich projevů násilí a agrese, nicméně agrese se projevuje pouze u drobného zlomku postižených.⁵⁸

5.3.1 Disociální porucha osobnosti

Jak již název napovídá, jedná se o poruchu, která je charakteristická antisociálním chováním ke svému okolí. Jedinci, kteří trpí touto poruchou nejsou schopni se začlenit do společnosti, respektovat její pravidla a normy. Mají sklony ke kriminálnímu jednání, včetně projevů násilí. Svoje jednání omlouvají vysvětleními, proč se chovají tak, jak se chovají. Osobnostní profil při disociální poruše odpovídá například psychopatii či sociopatii.⁵⁹

⁵⁶ *Ministerstvo Vnitřní České republiky: Typologie terorismu [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: [https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-a-mekke-cile-typologie-terorismu.aspx](https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-a-mekke-cile-typologie-terorismu-typologie-terorismu.aspx)*

⁵⁷ *FBI: Lone Offender Terrorism [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z:*

<https://www.fbi.gov/news/stories/fbi-releases-lone-offender-terrorism-report-111319>

⁵⁸ *CENTRUM PRO ROZVOJ PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ. [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.cmhcd.cz/stopstigma/poradna/psychiatr/schizofrenie-priznaky-a-nasili/>*

⁵⁹ *MKN-10: Disociální porucha osobnosti [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60.2>*

5.3.2 Emočně nestabilní porucha osobnosti

Osoby trpící touto poruchou nedomýšlejí své jednání, nelze přesně předpovídat jejich chování a nálady a ony samy ani nejsou schopny svoje nálady ovládat. Tyto projevy právě vedou i k projevům násilím.⁶⁰

5.4 Vyděrač

Za vyděrače je pro potřeby této práce považována osoba, která ve smyslu §174 trestního zákona vezme rukojmí a snaží se tak působit na třetí osobu k nějakému konání, opomenutí či strpění.⁶¹ Stejně jako u terorismu může být právě škola či školské zařízení pro pachatele atraktivní, jelikož útok na děti vyvíjí vyšší tlak a dosažení cíle je tak pro pachatele, alespoň z jeho pohledu, reálnější. Je nutné však zdůraznit, že pachatelův cíl nesmí souviset se společenskou, například politickou změnou, protože v takovém případě by se již jednalo o terorismus, nicméně se samozřejmě tyto dva pojmy, potažmo způsoby provedení, mohou kombinovat. Typickým příkladem braní rukojmí tedy může být například majetkový nebo jiný prospěch pachatele. Je také nutno zmínit, že vyděrač nemusí být vždy odhodlaný použít násilí, kterým hrozí, nicméně je zároveň vždy důležité brát v potaz, že k tomu dojít může a bohužel do pachatelovy hlavy nikdo nevidí. Značná obezřetnost je tedy na místě, a to je i důvod, proč vyděračství bylo zařazeno do této práce, i když k násilí nemusí vždy dojít.

⁶⁰ MKN-10: *Emočně nestabilní porucha osobnosti* [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60.3>

⁶¹ *Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění*

6 Typologie pachatele podle vazby na objekt školy nebo školského zařízení

Pachatele lze z tohoto hlediska rozdělit na pachatele s vnitřní vazbou a pachatele vnější, tedy bez jakékoliv vazby na daný objekt.

6.1 Pachatel s vnitřní vazbou

Mezi pachatele s vnitřní vazbou lze řadit zaměstnance, studenta (potažmo bývalého zaměstnance nebo studenta). Jedná se tedy o pachatele, který má dobrou znalost daného objektu a pokud je jeho cílem například specifická osoba nebo skupina osob, ví, kde je najít a jde tedy takzvaně na jistotu. I kdyby jeho cíl nebyl předem jistý a jeho záměrem by bylo třeba usmrtit co nejvíce lidí, stále je zde jeho dobrá prostorová orientace, z tohoto důvodu lze vnitřního pachatele považovat za mnohem nebezpečnějšího než vnějšího.

Mezi pachatele s vazbou lze zařadit i rodiče studenta, ke kterým by však při vstupu do školy mělo být v ideálním případě přistupováno jako ke kterémukoliv jinému cizímu člověku, tedy neměl by být do objektu vpuštěn bez ohlášení a neměl by se po něm pohybovat sám.

Dalším problémem je, že učitelé a žáci mohou znát, například díky cvičením, různé bezpečnostní postupy, což snižuje efektivitu těchto postupů a jedná se o okamžik, kdy se bezpečnostní cvičení může vymstít. Nejlepším způsobem, jak tomuto předejít je, aby žáci byli seznámeni pouze se základy jednání, tedy s nějakými všeobecnými postupy (jak postupovat při nálezu NVS, metoda USB atd. – viz kapitola 7), ale ne například s interními postupy a předpisy, které se vztahují přímo k danému objektu.

Text napsaný v této podkapitole byl potvrzen i odborníkem na měkké cíle.

6.2 Pachatel vnější (bez vazby)

Za vnějšího pachatele lze považovat kohokoliv, kdo provede útok na školu nebo školské zařízení, ale důvodem je spíše to, že se jedná o měkký cíl obecně, samozřejmě ne vždy tomu tak musí být, například v případě teroristy může být důvodem i to, že se zde nachází větší množství dětí (viz kapitola 5.2).

Důvodů samozřejmě může být celá škála, může se třeba jednat o školu v lokalitě, kde žije hodně Rómů a jejich děti tuto školu navštěvují – důvodem by tedy v tomto případě byl rasismus. Stejně tak se třeba může stát cílem škola pod židovskou obcí, kde se nachází větší množství Židů. V poslední době by mohl být i problém s migrací z Ukrajiny, kdy by se teoreticky pachatel mohl zaměřit právě na žáky a studenty ukrajinského původu, jelikož je situace ve společnosti velmi napjatá a názory na válečný konflikt na Ukrajině, a tedy i na Ukrajince obecně, jsou rozdílné.

Důvodem k napadení vnějším útočníkem může být i fenomén „pomsty vůči společnosti“ nebo některé její části, jelikož s takovými případy jsme se také, i u nás v České republice, už setkali. (případy O. Hepnarové, C. Vitáska)

7 Typologie způsobu provedení

Pokud se člověk rozhodne pro útok na školu nebo školské zařízení, tak má spousty možností, jak takový útok provést a stejně tak jsou u různých pachatelů různě promyšlené. U každé školy je nutné zvážit její zaměření, a tedy i možnosti, jak by student nebo učitel mohl zneužít své znalosti a poskytnuté studijní pomůcky ke spáchání trestného činu. Například pokud se jedná o školu technického nebo chemického charakteru, lze předpokládat, že v případě útoku vnitřního pachatele by dotyčný mohl použít právě tyto prostředky. Pokud se jedná o odborné učiliště, jehož součástí jsou dílny, pachatel může zbraň nalézt zde, a i pokud by u něj byla provedena vstupní kontrola, prošel by jí bez problému. Níže je uvedeno několik možností, kterými lze útok provést.

Možné způsoby provedení:

- Použití chladné zbraně
- Použití palné zbraně
- Umístění výbušniny (NVS)
- Použití dopravního prostředku
- Použití chemické látky
- Použití ohně
- Kombinace dvou a více uvedených možností (např. výbušnina + nůž atd.)

7.1 Použití chladné zbraně

Jedná se o zbraně, které lidstvo provází již od dob pravěku. Chladnou zbraň lze definovat jako zbraň, při jejímž použití dochází k reálnému fyzickému kontaktu s jinou osobou, za účelem této osobě způsobit újmu na zdraví, či na životě. Mezi chladné zbraně tedy můžeme zařadit nože, bodné zbraně (bajonet, dýky...), sečné zbraně (sekera...), tupé zbraně (palcát...) a vrhací (hvězdice, nože...)⁶²

U chladných zbraní je největším problémem jejich snadná dostupnost a nemožnost regulace. Každý má doma minimálně nůž, nehledě na to, že stejně tak

⁶² Chladné zbraně: CHLADNÉ ZBRANĚ - VŠE OKOLO ZBRAN [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.chladnezbrane.eu/clanky-a-recenze/chladne-zbrane-vse-okolo-zbrani/>

je možné vlastnit například meč, mačetu nebo palcát. V České republice navíc neexistuje žádná legislativa, která by zakazovala nošení chladných zbraní na veřejnosti, pokud se samozřejmě nebavíme o místech, kde jejich nošení zakazují vnitřní předpisy a takovým místem jsou právě i budovy škol. Jak je již zmíněno výše, není žádným problémem si chladnou zbraň opatřit i ve škole (v kuchyni, dílnách apod.).

Výhodou pro napadeného naopak je to, že pachatel se k oběti potřebuje dostat do bezprostřední blízkosti (pokud se nejedná o zbraň vrhací), je tedy snadnější utéct, než při útoku zbraní palnou. Stejně tak i obrana je proti chladným zbráním jednodušší a oběť má větší šanci se ubránit, pokud dojde k přímé konfrontaci s pachatelem. Pavel Houdek, instruktor sebeobrany, radí v případě útoku chladnou zbraní, konkrétně nožem, čtyři postupy. Prvním je obyčejný útěk, druhým je již přímo prvek obrany, kterým se útočníka snažíte odradit od útoku na vaši osobu házením různých předmětů. Třetí možností je použití štítu. Jakýkoliv větší předmět lze jako štít použít. Lze se jím následně krýt a odrážet rány nožem. Důležité je vždy jít noži naproti. Poslední možností je lehnout si na zem a kopat před sebe nohama. Zaměřit se hlavně na kopy do útočnickových nohou. Houdek také upozorňuje na to, že je při každé obraně téměř jisté, že útočník oběť nožem zraní, je ale rozdíl mezi lehkým zraněním při obraně a těžkým zraněním.⁶³ Proti útočnickovi s chladnou zbraní lze také použít metodu USB (více o těchto metodách v kapitole 7.2).

7.1.1 Příklad z ČR – útočnice ve Žďáru nad Sázavou

V návaznosti na uvedení možnosti použití chladné zbraně, jakožto možnosti spáchání trestného činu je vhodné zmínit případ, který se odehrál 14. 10. 2014, kdy ozbrojená žena vnikla na střední školu ve Žďáře nad Sázavou. Do školy prošla naprosto bez problémů. Ve škole se pokusila napadnout jednu z dívek, dala jí nůž na krk a podle svědků řekla, ať někdo zavolá policii, protože chce, aby jí zastřelili. V tu chvíli dívka v nebezpečí přispěchal na pomoc šestnácti letý spolužák Petr V., který se jí pokoušel bránit vlastním tělem. Bohužel však útočnice použila nůž proti

⁶³ *Blesk.cz: Rozhovor s odborníkem Pavlem Houdkem* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/745980/utoku-nozem-pribyva-expert-rekl-zda-se-lze-pri-napadeni-branit.html>

němu a bodným ranám, i přes pozdější pokusy o oživení záchranáři, podlehl. Další dívku zranila bodnou ranou na břicho a vzala si jí jako rukojmí. Děvče vysvobodila až zásahová jednotka, která použila proti pachatelce paralyzér. Při zásahu byl zraněn i jeden policista.⁶⁴

Pachatelkou byla dvaceti šesti letá žena z Ostravska, která o již dva roky dříve v roce 2012 útočila na základní škole v Havířově. Tam se jako rukojmí pokusila vzít šesti letou holčičku, zranila jednu vychovatelku a opět proti ní musela být nasazená zásahová jednotka. Naštěstí nikdo nezemřel. Po tomto prvním pokusu byla umístěna do léčebny v Opavě. Byla propuštěna v roce 2014 a navrátila se zpět na Ostravsko za svou matkou, která slíbila, že na ní bude dávat pozor, i přesto o 8 měsíců později vraždila.

Jelikož se jednalo o psychicky narušenou ženu, pravděpodobně se touto formou pokusila o to, aby jí policie zastřelila, a tak v podstatě spáchala sebevraždu. Nicméně žádný konkrétní motiv nikdy nebyl odhalen. Smysl nedává ani to, proč si vybrala zrovna tuto školu. Žďár nad Sázavou je od Ostravy 220 km daleko, takže by jí cesta trvala minimálně 2 a půl hodiny. Důvod proč se žena pohybovala v těchto místech též není známý.⁶⁵ Jedná se o příklad toho, jak může být nebezpečný i vnější pachatel.

7.2 Použití palné zbraně

Zbraně lze rozdělit na zbraně krátké (pistole...) a zbraně dlouhé (útočná puška...). Jak již bylo zmíněno výše, tak většina útoků je způsobena právě střelnými zbraněmi. Pachatelé, kteří jsou ozbrojeni střelnou zbraní, jsou označováni za tzv. aktivní střelce. Na rozdíl od chladných zbraní, nepotřebuje pachatel přijít do přímého kontaktu s obětí, stačí mu, když má oběť v dohledu. V USA jsou útoky střelnou zbraní na škole tak rozšířené, že v případě nebezpečí aktivního střelce existuje jednotné varování, které se vysílá do školního rozhlasu a slouží k aktivaci bezpečnostních opatření. Znění tohoto varování je „Mrs. KOMA

⁶⁵ Česká televize [online]. 2014 [cit. 2022-11-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013782-mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku>

is coming!“, tento zvláštní pojem vznikl otočením slova AMOK.⁶⁶ Právě slovem amok bývají aktivní střelci také označováni. Amok je lékařský pojem, který lze definovat jako „*náhle vznikající záchvat zuřivosti a agresivity, v němž může dojít i k násilným činům*“.⁶⁷ I přesto, že obrana proti aktivnímu střelci je mnohem náročnější než proti pachateli s chladnou zbraní, existují časem prověřené postupy, které zvyšují šanci na přežití.

7.2.1 Příklad z ČR – střelba na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy

Ve čtvrtek 21. 12. 2023 došlo k první masové střelbě na škole v ČR. Oproti předchozím incidentům střelby se jednalo, nejen na základě počtu obětí, ale třeba i připravenosti pachatele, o obrovskou tragédii i co se světového měřítka týče. Pachatel svůj čin dlouhou dobu plánoval, vraždění si předem vyzkoušel v Klánovickém lese a několik dnů na to udeřil právě na Filosofické fakultě. Do školy pronesl veliké množství zbraní a střeliva a právě dne 21. 12. 2023 svůj plán uskutečnil. Při střelbě zemřelo 15 osob, včetně pachatele. Pachatel o svém záměru předem informoval na sociálních sítích.⁶⁸

Je nutné si povšimnout i značné podlosti tohoto útoku. Asi nikoho by nenapadlo, že si aktivní střelec vybere k provedení útoku právě předvánoční čas a už vůbec by nikdo nečekal, že si za cíl vybere právě vysokou školu. Ze zkušeností ze zahraničí víme, že právě akce spojené s Vánocemi jsou brány jako potencionální cíle násilných útoků a jsou tedy velmi dobře bezpečnostně řešené. Jeho celkově promyšlená příprava a fakt, že díky ní byl o krok před policií, poukazuje na to, že právě prevence je v případě aktivního střelce to, co zachrání nejvíce životů.

Velice zajímavý je i způsob přípravy pachatele na masovou vraždu. Modus operandi lze přirovnat k Viktoru Kalivodovi alias lesnímu vrahovi, který v lese zabíjel střelnou zbraní náhodné chodce a připravoval se tak na střelbu v pražském metru. Trasu metra C si několikrát se zbraní projížděl, ale nikdy se k útoku

⁶⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vražd: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.

⁶⁷ *Velký lékařský slovník: Amok* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://lekarske.slovniky.cz/pojem/amok>

⁶⁸ TÝDENÍK POLICIE. *Střelba na FF UK* [online]. [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/pri-strelbe-na-skole-v-centru-prahy-zemrelo-nejmene-11-lidi-vcetne-utocnika/>

neodhodlal. Poté byl dopaden. Je tedy otázkou, zda neklást větší důraz na zdánlivě náhodné vraždy a nebrat je jako možný indikátor masové střelby, jelikož jedna úspěšně provedená vražda a zjištění pachatele, že dovede zabít, může být právě to, co pomůže se nerozhodnému pachateli k hromadnému násilí definitivně odhodlat.

7.2.2 Typová činnost složek IZS číslo 14 – AMOK – Aktivní střelec

Jedná se o dokument, který složkám IZS stanovuje postup proti aktivnímu střelci. Všem základním složkám IZS stanovuje přesné úkoly tak, aby celá situace byla zvládnuta co nejefektivněji a s co nejmenší újmou na zdraví a životech civilistů i zasahujících složek. Hlavní roli zde plní právě Policie České republiky, jejíž příslušník je i velitelem celého zásahu na taktické úrovni. Tato typová činnost rozděluje mimořádnou událost (dále jen MÚ) Aktivní střelec na několik etap a to:

A) eliminace aktivního střelce (priorita, k eliminaci lze využít i městskou/obecní policii),

B) vyžádání součinnosti složek IZS v rámci eliminace aktivního střelce, (složky IZS poskytnou PČR prostředky a nástroje – výšková technika atd.)

C) záchranné a likvidační práce (zpravidla až po eliminaci aktivního střelce),

D) psychosociální pomoc osobám zasažených MU (typová činnost IZS 12),

E) předání místa zásahu orgánům činným v trestním řízení.⁶⁹

Dále je zde upraven i přesný postup prvosledových hlídek, které jsou zmíněny v kapitole 4.4, jejichž hlavním cílem je právě eliminace pachatele. Jejich činnost by měla probíhat dle těchto zásad:

1. před příjezdem na místo mimořádné události si nasadit dostupnou balistickou ochranu a uvést zbraň do stavu, kdy je náboj v nábojové komoře,

2. používat určený kanál radiostanice, který stanoví IOS KŘP (Integrované operační středisko Krajského ředitelství policie),

⁶⁹ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. *Dokumentace IZS* [online]. [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

3. nepoužívat zvukové výstražné zařízení při příjezdu na místo mimořádné události,
4. po příjezdu na místo mimořádné události zanechat u prvního vozidla zapnuté výstražné modré světlo (slouží pro označení místa, ze kterého byla zahájena eliminace aktivního střelce),
5. sdělovat neprodleně IOS KŘP získané poznatky zejména o pohybu aktivního střelce, způsobu útoku, případně jeho popis.⁷⁰

Podstatné je i zmínit, že i přesto, že se typová činnost nazývá AMOK – aktivní střelec, stejný postup se uplatní i v případech, kdy bude pachatel ozbrojen například zbraní bodnou, sečnou, tupou apod.

7.2.3 Utíkej, schovej se, bojuj! (USB)

Tento postup doporučuje jak americká FBI, tak i Policie ČR a obě tyto instituce natočily instruktážní videa s praktickými, dynamickými, akčními ukázkami. Obě videa, jsou stejná, jediný rozdíl je v tom, že FBI ještě nakonec přidala typy na zastavení krvácení. V bodě „utíkej“, je nejdůležitější nezaváhat a pokud je možno utéct směrem od střelce, tak této možnosti využít. Cestou by prchající osoby měly upozornit ostatní a jakmile se dostanou do bezpečí, vyrozumět Policii ČR. Pokud není možné utéct, ale ještě stále nedošlo ke konfrontaci s pachatelem, je nejlepší možností ukrytí se. Je nutné zablokovat dveře, ztlumit mobilní telefony, najít zbraň a připravit obranný, koordinovaný plán. Boj je až poslední možností, kdy je konfrontace s pachatelem nevyhnutelná. Při boji jak FBI, tak i Policie ČR zdůrazňují, že férový souboj není na místě, naopak brutální a efektivní obrana je ta nejlepší. U všech bodů je vždy nutné po příjezdu policie držet ruce nahoře a dbát veškerých jejich pokynů.⁷¹

7.2.4 ALICE

Metoda ALICE je až na některé body naprosto odlišná. Vychází především z vyhnutí se přímému čelení pachateli a boj vůbec nebere jako možnost, je tedy hodně nedomyšlená. Další problém může být v tom, že tato metoda se zaměřuje

⁷⁰ HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. *Dokumentace IZS* [online]. [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>

⁷¹ *Policie ČR: Utíkej, schovej se, bojuj!* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>

na rozptýlení pachatele a na jeho následnou nepřesnost. Pokud však bude pachatel např. bývalým vojákem, či příslušníkem bezpečnostního sboru, který je vycvičený na přesnou střelbu i v dynamickém prostředí, zásadně se snižuje její účinnost. Alice upřednostňuje nejprve uvědomění si reálného nebezpečí (A – ALERT), schování se (L – LOCK), informování bezpečnostních složek (I – INFORM), jako poslední možnost, na rozdíl od metody USB, je u této metody vytvoření dynamického prostředí za pomoci vytváření hluku, pohybu a rozptýlení pachatele. Účelem je vytvořit větší časovou prodlevu a snížit schopnost pachatele střílet přesně (C – COUNTER). Útěk (E – ESCAPE) je považován až za poslední možnost.⁷² Expert z pražské SPJ tuto metodu označil za nebezpečnou a nedoporučuje ji používat, jelikož oběť na sebe pachatele zbytečně upozorní a zvyšuje tak riziko, že jí vznikne újma na zdraví či životě.

7.3 Umístění nástražného výbušného systému (NVS)

Jednou z možností je právě použití NVS. Jedná se o poměrně jednoduchý způsob, jak zranit či zabít větší množství lidí, a přitom sám sebe nevystavit bezprostřednímu nebezpečí. NVS lze definovat jako výbušninu, zápalnou látku, pyrotechnický prostředek nebo iniciační prvek, který je schopný za určitých okolností vyvolat požár nebo výbuch. Nástražný výbušný systém se většinou skládá ze tří základních komponentů, kterými jsou zdroj energie, rozbuška a trhavina.⁷³

NVS můžeme rozdělit podle toho, jak dojde k její detonaci na:

- NVS s časovým roznětem
- NVS citlivé na vnější podněty (například pohyb, tlak apod.)
- NVS ovládané na dálku⁷⁴

Časté bývají také telefonáty, při kterých volající hrozí bombovým útokem. I přesto, že se nejedná o přímou formu násilí, je dobré výhružné hovory do této práce zahrnout, protože jim mohou předcházet, a právě správná reakce na takový

⁷² ALICE [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.alicetraining.com/our-program/alice-training/>

⁷³ Policista.cz: Nástražné výbušné systémy [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/nastrazne-vybusne-systemy-408/>

⁷⁴ Tamtéž

telefonát může výbuchu zabránit, nebo alespoň zmenšit škody, které způsobí. Postup jednání při takovémto telefonátu spočívá především v komunikaci s pachatelem. Vždy je nutné nějak nenápadně upozornit ostatní osoby. Lze například vzít papírek a na něj napsat „Hrozba bombou, volej policii.“ a podobně. Dotyčný, který s pachatelem hovoří, by vždy měl zachovat klid a měl by s ním jednat slušně, jako při každém jiném hovoru. Klíčové je se co nejvíce ptát, získat co nejvíce informací o pachateli a bombě a udržet hovor co nejdéle. Nedílnou součástí jednání osoby, která komunikuje s pachatelem, by taktéž mělo být vnímání veškerých zvuků v pozadí, intonace hlasu, vad řeči, kašle apod. Všechny tyto informace mohou následně Policii pomoci při pátrání. Při takovémto telefonátu ani po něm se nikdy nesmí používat vysílačky, mobilní telefony a další zařízení, která by mohla bombu detonovat.⁷⁵

7.3.1 Příklad – NVS v areálu SPŠ chemické Pardubice

V České republice jsme se již s pokusem o masovou vraždu za pomoci nástražného výbušného systému setkali v roce 2022. Student Pardubické střední školy umístil špinavou bombu v podobě tlakového hrnce do popelnice v okolí školy, kde ji naštěstí našli studenti a nález oznámili policii. Přivolání pyrotechnici bombu zneškodnili. Pachatel byl zadržen po napadení další osoby sekerou. Těsně před dopadením policií se předávkoval léky a krátce po převozu do nemocnice zemřel.⁷⁶

7.3.2 Typová činnost složek IZS číslo 3 – hrozba/nález NVS

Stejně jako u AMOKu, tato typová činnost stanovuje přesný jednotný postup při řešení mimořádné události nejen hrozby nebo nálezů NVS, ale i obecně podezřelého předmětu, munice atd.

7.3.3 Metoda HOT

Co se týče NVS, lze se s ním setkat například v zavazadlech, jako je třeba batoh, kufr a podobně, ale stejně tak se může jednat o krabici, či balík. Vždy je

⁷⁵ *Cybersecurity and Infrastructure security: What to do: Bomb Threat* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>

⁷⁶ TÝDENÍK POLICIE. *Nástražný výbušný systém měl u školy v Pardubicích umístit 19letý student. O den později zavraždil sekerou náhodného kolemjdoucího* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/nastrazny-vybusny-system-mel-u-skoly-v-pardubicich-umistit-19lety-student-o-den-pozdeji-zavraznil-sekerou-nahodneho-kolemjdouciho/>

nutné rozlišovat, zda se jedná o podezřelý předmět nebo zavazadlo bez dozoru. V případě podezřelého předmětu je nutné jednat rychle, upozornit ostatní a přivolat bezpečnostní složky. Pokud se jedná o zavazadlo bez dozoru, máme více času, osoba, která zavazadlo našla, by se měla pokusit vypátrat majitele, potažmo na zavazadlo upozornit osoby, které mohou majitele pomoci dohledat.

K rozhodnutí, zda se jedná o podezřelý předmět nebo zavazadlo bez dozoru, lze použít právě metodu HOT. Každé z písmen představuje jednu otázku, na kterou si osoba, která zavazadlo našla musí odpovědět ANO nebo NE. Pokud je odpověď minimálně jednou ANO, jedná se o podezřelé zavazadlo. „H“ (Hidden?) představuje otázku, zda je zavazadlo uschované na místě, kam by ho běžně člověk neodložil. „O“ (Obviously suspicious?) vyjadřuje, zda je zavazadlo očividně podezřelé, to znamená, jestli z něj například vedou různé dráty, elektronika, jestli se kolem něj nachází kapalná látka, nebo jestli jsou kolem něj zaznamatelné zvláštní zvuky či pachy. „T“ (Typical?) rozhoduje o tom, zda je možné dané zavazadlo běžně na daném místě nalézt. Jako příklad lze ve škole použít příklad kufru. Pokud ve škole kdokoliv narazí na opuštěnou školní tašku, nikomu to podezřelé nepřijde. Najdeme-li zde ale cestovní kufr, podezření je na místě, protože takový typ zavazadla běžně ve škole nenajdeme.⁷⁷

7.3.4 Metoda RAIN

Tato metoda se použije v případě, kdy je již jisté, že se o NVS jedná. „R“ (Recognize) slouží k rozpoznání částí specifických částí NVS (viz výše), aby bylo jisté, že se nejedná o atrapu. „A“ (Avoid) je krok, kdy v žádném případě nikdo nesmí na NVS sahat a všechny osoby v blízkosti musí dostat co nejdále. „I“ (Isolate) slouží k vytvoření bezpečné zóny, do které by žádné osoby neměli vstupovat a v neposlední řadě „N“ (Notify) se vždy musí informovat bezpečnostní složky a příslušné orgány.⁷⁸

⁷⁷ *Cybersecurity and Infrastructure security: What to Do: Suspicious or Unattended Item* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>

⁷⁸ *Cybersecurity and Infrastructure security: What to Do: Suspicious or Unattended Item* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>

7.3.5 Metoda ALERT

ALERT se použije až v nejzazším případě, a to v případě přežití bombového útoku. Na prvním místě je vždy osobní bezpečnost, potom až by se člověk měl starat o bezpečí ostatních. „A“ (Assess) slouží k posouzení dalších hrozeb, protože v případě bombového útoku není výjimkou, že pachatel umístí více bomb. Další hrozbou ale může být třeba i aktivní střelec. „L“ (Locate) znamená, že dotyčná osoba by se měla pokusit najít místo, kde NVS explodovalo. Může to napomoci v případě, kdy bomba vybuchne v blízkosti budov či jiných staveb a hrozí jejich kolaps. Mezi písmeny „E“ (Evacuate) a „R“ (Remain) je vždy nutno si vybrat. Podle situace je nezbytné se rozhodnout, zda místo opustit nebo na něm zůstat. Zůstat a najít úkryt, je na místě, pokud je bombový útok doprovázen právě třeba aktivním střelcem a nebezpečí tedy stále trvá. V každém případě (E i R) je vždy potřeba „T“ (Take action), to znamená, pokud to lze, tak poskytnout pomoc ostatním osobám (zastavit krvácení apod.), nikdy však osoby nepřemisťovat. Tlaková vlna způsobená výbuchem může způsobit vážná vnitřní zranění a manipulace s osobami by jim tedy mohla spíš uškodit.⁷⁹

Osoby, které jsou pouze svědky výbuchu, by se vždy měly držet opodál, nepřibližovat se k místu výbuchu, najít úkryt v budově a nepřibližovat se k oknům. Při ukrývání se, je vždy nutné myslet na to, že úkryt poskytují pouze pevné stěny, nikdy ne sklo. Tato opatření by měla být provedena právě z důvodu nebezpečí výbuchu další nálože.

7.4 Použití dopravního prostředku

Zneužití dopravního prostředku k páchání násilí provádí společnost již několik desítek let. Nejznámějším případem jsou určitě útoky 11. září v USA, které byly spáchány dopravními letadly. Ani České republice se tento fenomén nevyhnul. Znáмым případem je najetí do osob na zastávce nákladním automobilem, který řídila Olga Hepnarová.⁸⁰ Podobný způsob provedení nalezneme i ve státech České republiky blízkých, jako je například Velká Británie,

⁷⁹ *Cybersecurity and Infrastructure security: What to Do: Surviving a Bombing Attack* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>

⁸⁰ *Seznam zprávy: Olga Hepnarová* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/magazin-historie-nejtemnejsi-vrazedkyne-olga-hepnarova-slo-ji-zastavit-208477>

Německo nebo Francie. Stejně jako v případě O. Hepnarové, se většinou jedná o větší typy vozidel (nákladní, SUV apod.)⁸¹

Útok uvnitř budovy školy nebo školského zařízení za pomoci dopravního prostředku je sice nepravděpodobný, ale pachatel může vozidlo použít jako beranidlo, aby překonal vstupní dveře a útok může dokončit výbušninou, palnou nebo chladnou zbraní. Nelze opomenout ani fakt, že pachatel nemusí cílit právě na školu či školské zařízení, ale i na prostory před školou a kolem ní, kde se hlavně v ranních hodinách vyskytuje vysoká koncentrace lidí na jednom místě a pro pachatele je to tedy vhodná příležitost. Stejně jako u chladných zbraní, je problematická regulace, jelikož automobil si může koupit, vypůjčit či ukrást každý a teoreticky ani nemusí mít řidičský průkaz, pachateli tedy stačí základní znalost ovládání vozidla. Nelze vyloučit ani použití letadla stejně jako 11. září 2001, i když je hodně nepravděpodobné, že by pachatel poměrně dost riskoval při jeho únosu „jen“ kvůli útoku na školu. Samozřejmě pachatel nemusí použít pouze veliké dopravní letadlo, ale i menší. Do budoucna by se v této problematice mohla stát velikou hrozbou bezpilotní auta nebo drony (i když dron nelze považovat za dopravní prostředek v pravém slova smyslu), se kterými pachatel může útok spáchat ze vzdálenosti a nevést tak sám sebe do nebezpečí.

Efektivním způsobem, jak ochránit otevřené prostory před vozidlem jsou protivjezdové zábrany, které by měly vjezdu zabránit a vozidlo zastavit nebo ho alespoň zpomalit a zmírnit tak způsobené škody na zdraví a životech. Tyto bariéry lze rozdělit na pasivní a aktivní. Mezi pasivní bariéry se řadí veškeré prostředky, které zabraňují vjezdu vozidel a jsou pevně nainstalované. Můžeme mezi ně řadit ploty, pevné sloupky zapuštěné do betonu, ale i třeba vodní příkopy apod. Aktivní bariéry jsou specifické tím, že se využívají především v místech, která přímo slouží k vjezdu vozidel do zajištěného objektu nebo prostoru. Konkrétně se může jednat o výsuvné sloupky či nárazové brány.⁸²

⁸¹ *Aktuálně.cz: Teroristické útoky autem v Evropě* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nice-berlin-londyn-a-nyni-barcelona-utoku-vozidlem-pribyva/r~d7237c3083f511e7a7fc0025900fea04/>

⁸² JAKUBCOVÁ, Lenka, Luděk MICHÁLEK a kolektiv. *Ochrana měkkých cílů: Perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-518-9.

Tyto útoky jsou problematické, jelikož z počátku mohou vypadat jako běžná dopravní nehoda. Postup by však měl být vždy dodržován, protože skutečná příčina nikdy není jistá.⁸³ V případě individuální ochrany před útokem je jako vždy klíčová obezřetnost. V případě, kdy se osoba nachází v otevřeném prostoru, je nejbezpečnější, je-li to možné, stát vždy čelem k provozu. Je nutné být ostražitý, všimnout si, zda některé vozidlo neprojíždí stejným místem vícekrát za sebou, jelikož pachatelé takovýchto útoků většinou vyčkávají na více lidí. Pokud přímo hrozí nebezpečí, jedinou možností je rychlá reakce a před vozidlem utéct, najít zázemí mezi pevnými zábranami (zdi budovy apod.) a s opatrností pozorovat celou situaci, jelikož jak již bylo zmíněno výše, vozidlo může nést výbušninu nebo jeho řidič může být ozbrojený.⁸⁴

7.5 Použití chemické látky

Útoky tohoto typu nejen na školy, ale i obecně, jsou velmi ojedinělé, nicméně hodně nebezpečné. Jeden byl proveden v roce 1995 v japonském metru, kde pachatelé snažící se svrhnout vládu vypustili z igelitových sáčků tekutý sarin, jehož výpary lze považovat za nervový plyn. Útok si vyžádal 13 obětí a lze ho považovat za první chemický útok od druhé světové války a otrásl tedy celým světem.⁸⁵ Konkrétně k chemickým útokům na školy, které byli spáchány plynem, došlo v Íránu v rozmezí listopadu 2022 a března 2023. Při zhruba 290 incidentech bylo zasaženo více než 7000 studentů, přičemž útoky byly páčány především na školách pro dívky. Konkrétní pachatel nebyl nalezen a existují i spekulace o tom, že se mohlo jednat o pokus vlády uzavřít školy po záhadné smrti ženy potom, co odmítla nosit hidžáb.⁸⁶ Podle četnosti útoků však lze předpokládat, že se jednalo o úmyslné vypuštění plynu více než jedním pachatelem. Oba dva případy lze z hlediska motivu označit za chemický terorismus.

⁸³ *Top-armyshop.cz: Jak se bránit motoristickému terorismu / útoku vozidlem?* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.top-armyshop.cz/magazin-obrana-utoku-vozidlem>

⁸⁴ *Australian national security: What to do in an attack* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-can-i-do/what-to-do-in-an-attack>

⁸⁵ *ČT 24: Chemický terorismus v Japonsku* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3063928-terorismus-chemickou-zbrani-pred-25-lety-sekta-om-sinrikjo-zautocila-v-tokijsem-metru>

⁸⁶ *Abc NEWS: Plynové útoky na školách v Íránu* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/International/reports-gas-attacks-iranian-schools-resume-students-vow/story?id=98467218>

Tyto události naznačují, že chemický útok není pouze planou hrozbou, ale nebezpečím, které může potkat i Českou republiku a její školy, potažmo školská zařízení. I v případě útoku chemikáliemi samozřejmě lze provést určitá opatření, která mohou zmírnit jeho dopady na život a zdraví zasažených osob. Důležité je si také uvědomit, že například při útoku na školské zařízení plynem nebude zasažen jen tento objekt, ale v případě uvolnění většího množství tohoto plynu hrozí nebezpečí, že bude roznesen větrem a zasáhne tak mnohem více osob.

Zásadním pojmem, se kterým často bývá spojována ochrana před chemikáliemi je, ochrana obyvatelstva. Pojem nelze přesně definovat, protože zahrnuje celou škálu činností různých subjektů s cílem zajistit přežití obyvatel za krizových situací, přičemž se nemusí jednat přímo o chemické útoky, ale i samovolné úniky chemikálií, povodně a další krizové situace. Mezi základní úkoly patří varování a vyrozumění, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. Tyto úkoly má v gesci primárně MV a Hasičský záchranný sbor České republiky.⁸⁷

Chemický útok nemusí být na první dojem znát. Mezi příznaky, kdy je člověk vystaven nebezpečné látce, může patřit podráždění sliznic, kašel, svalová slabost a podráždění kůže. Hlavní je vnitřní prostory větrat, snažit se dostat k čerstvému vzduchu a vyhnout se jakémukoliv oblaku kouře páry a podobně. V případě zasažení nebezpečným plynem se doporučuje okamžitě vyhledat lékařskou pomoc, svléct si části oblečení, které byly vystaveny nebezpečné látce, důkladně se umýt mýdlem a obléct si čisté oblečení.⁸⁸ Důležitou roli při chemickém útoku hrají i tzv. prvky individuální ochrany. Primárním principem individuální ochrany je zakrytí celého těla tak, aby nebylo možné žádnou z jeho částí vystavit nebezpečné látce. Je tedy nutné použít i například rukavice, šátky přes obličej, lyžařské brýle apod. Celý oděv musí být utěsněný a neprodyšný, k tomu lze použít gumičky, provázek nebo lepící pásku.⁸⁹ Podstatné je, že v České republice neexistují prvky ochrany pro obyvatelstvo, proto se využívají prvky ochrany individuální. Pro děti do 18 let, osoby ve zdravotnických a sociálních zařízeních a jejich doprovod sice

⁸⁷ Hasičský záchranný sbor České republiky: *Ochrana obyvatelstva* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-uvodem.aspx>

⁸⁸ *Australian national security: Chemical weapons* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-can-i-do/what-to-do-in-an-attack>

⁸⁹ Hylák, Čestmír a Ján Pivovarník. *Individuální a Kolektivní Ochrana Obyvatelstva ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016.

prvky ochrany dýchacích cest existují, ale těmto vybraným skupinám osob jsou vydávány pouze za stavu ohrožení státu a válečného stavu.⁹⁰

7.6 Použití ohně

Žhárství či použití ohně obecně je další z možností, jak způsobit újmu na zdraví a životě osob. V České republice se již vyskytlo několik případů, kdy byl použit oheň k páčání násilí. U těchto útoků je stejný modus operandi, kdy pachatelé útočili na domy Rómů, tedy se jednalo o útoky s rasovým podtextem.⁹¹ Bohužel nelze tento způsob provedení vyloučit ani v případě útoku na školy či školská zařízení. Problém je stejný jako u útoků chladnými zbraněmi nebo vozidlem. Doslova každý má přístup k zápalkám, zapalovači apod., tedy k iniciačnímu zdroji a k benzínu nebo jiné hořlavé látce, která funguje jako urychlovač hoření. Potom jen stačí oxidační činidlo, tedy například kyslík, který se volně nachází v atmosféře a vznikne požár.⁹² Pokud pachatel požár založí, má spoustu času se nepozorovaně vzdálit. Pachatel rovněž může použít předměty, které lze považovat za zbraň a jejich účelem je právě vyvolání požáru. Jednou z takových zbraní může být tzv. zápalná láhev, známá také jako Molotovův koktejl. Návod a na jeho výrobu je volně dostupný na internetu, stejně tak lze vyhledat i návod, jak vyrobit časované zápalné zařízení, které založí požár po odpočtu času na budíku.

Na internetových stránkách HZS lze nalézt obecné zásady, jak jednat při požáru. Je zdůrazněno, že hlavním nebezpečím je kouř, ne oheň. U kouře je nejdůležitější zamezit jeho šíření. Doporučuje se utěsnit dveře a okna. Požár je vždy nutné hlásit na linku 150 nebo 112. Z hořící budovy se doporučuje, pokud je to možné, si odnést doklady, léky, peníze. Při odchodu je vhodné si překrýt dýchací cesty kusem navlhčené látky. Nikdy nepřekonávejte místa, kde je požár nebo kouř. Pokud není možné objekt opustit, musí se utěsnit okna a dveře, opět

⁹⁰ *Hasičský záchranný sbor České republiky: Prostředky individuální ochrany (PIO)* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-hlavniho-mesta-prahy-menu-ochrana-obyvательства-prostředky-individualni-ochrany-prostředky-individualni-ochrany.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁹¹ *ČT 24: Neznámí pachatelé zapálili dům romské rodiny ve Vítkově* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1411527-neznami-pachatele-zapalili-dum-romske-rodiny-ve-vitkove>

⁹² *Guard7: Proces hoření* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.guard7.cz/proces-horeni/>

nejlépe navlhčeným kusem textilu, a upozornit na sebe příslušníky HZS. Po opuštění budovy je důležité upozornit na další osoby nebo zvířata, která se v budově nachází.⁹³

7.7 Kombinace dvou a více způsobů provedení

V potaz je zapotřebí brát i fakt, že pachatel může využít více možných způsobů provedení najednou, tedy použít například zbraň a nastražit NVS apod. Pokud je útok důkladně promyšlený, může střelbou pouze zamaskovat svůj skutečný záměr a nastražit tak výbušninu, která bude mít za následek mnohem více obětí. Další možností je i scénář, kdy útok bude provedený více pachateli najednou a každý může být jinak ozbrojen.

⁹³ *Hasičský záchranný sbor České republiky: Jak se chovat při požáru* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/jak-se-chovat-pri-pozaru-pdf.aspx>

8 Návrhy opatření

I přesto, že práce se vztahuje na školy a školská zařízení, tato kapitola se zabývá návrhy, které mohou pomoci k lepšímu zabezpečení měkkých cílů obecně, a tedy i snížení dopadů násilných útoků na ně. Je potřeba tyto návrhy (hlavně návrhy, které se týkají technologií) brát s rezervou a myslet na to, že v čase, kdy byla práce zpracována, se jednalo o nejaktuálnější možnosti, které budou v budoucnu určitě překonané.

8.1 Legislativa

Obecně by bylo vhodné vytvořit právní předpis, který by upravoval povinnosti provozovatele měkkých cílů. Tento právní předpis by měl především vymezit, co je za měkký cíl považováno. V předpisu by byla uvedena obecná opatření jako je kamerový systém, požadavky na zabezpečení oken a dveří, zpracování 3D digitálního plánu celého objektu nebo povinnost vrátného u hlavních vchodů do objektu. Tato opatření nejsou ani časově, ani finančně náročná a k bezpečnosti měkkého cíle by značně přispěla. Podstatnou částí by měl být i přehled, který by podle určitých kritérií upravoval zvláštní bezpečnostní opatření, která má povinnost daný provozovatel zavést. Kritérii, která by určovala počet a intenzitu bezpečnostních opatření může být například rozloha objektu, počet lidí, kteří průměrně denně daný objekt navštíví. Zavedení legislativy pro měkké cíle podporuje i expert, se kterým byl proveden rozhovor.

Pokud budeme brát v potaz legislativu v návaznosti na jednotlivé způsoby provedení podle kapitoly 7, tak v případě použití chladné zbraně, dopravního prostředku či ohně, pravděpodobně nelze udělat žádné změny, které by zabránili jejich zneužití ke spáchání násilného trestného činu a tedy legislativa, která momentálně existuje, by měla být dostačující. Jak již bylo nastíněno, jedná se o věci běžně užívané v každodenním životě ke spoustě účelů. Problematika použití chemického prostředku je poměrně sporná.

Změny lze však zavést u legislativy upravující zbraně a střelivo. Jedná se o poměrně dost diskutované téma, které se v návaznosti k událostem na Univerzitě Karlově v Praze v prosinci 2023 stalo velice aktuální. Předmětem novelizace by

měla být především část, která se týká psychologického vyšetření. Doposud celkovou zdravotní způsobilost posuzuje praktický lékař, který sice má povinnost upozornit v případě, že u pacienta dojde ke změně psychického zdraví, což je v pořádku, nicméně prvotní prohlídka by měla být provedena buďto přímo odborníkem na psychologii nebo by měl existovat dostatečně kvalitní systém, ve kterém by mohl praktický lékař, potažmo další lékaři, dohledat veškeré informace o zdravotním stavu dotyčné osoby. Taktéž by bylo vhodné, aby se v určitých časových intervalech lékařské prohlídky prováděly pravidelně.

8.2 Moderní technologie

Hodně diskutovaným tématem jsou bezpečnostní rámy a kontroly v budovách škol. Toto opatření sice bude fungovat, ale spíše v malých objektech, jelikož kontrolovat každý den všechny studenty při příchodu je nereálné, a i pokud by byla kontrola prováděna u všech studentů, tak zaprvé to zabere spoustu času a za druhé by se s vysokým počtem kontrol snižovala jejich kvalita. Kontroly by měly být prováděny namátkově hlavně u problémových žáků, kteří mají sklony k násilnému chování. Vhodné by bylo, aby například ostraha školy spolupracovala s výchovnými poradci školy, potažmo i s rodiči, žáky a učiteli. Nelze vyloučit i spolupráci s policií, která by se měla zaměřovat především na prevenci a kontrolu obsahu na sociálních sítích (návrhy na kontrolu kyberprostoru jsou rozepsány v další kapitole). Tedy prevence by měla být prováděna individuálně a tím by se zvýšila i její efektivita.

V dnešní době je již téměř samozřejmé, že většina budov je opatřena kamerovým systémem a čidly na detekci kouře, které pomáhají při požární ochraně. Co se týče kamerových systémů a možností jejich vylepšení, tak tyto návrhy jsou zmíněny v další kapitole. Pokud jde o požární čidla, tak se může zdát, že jejich úloha při ochraně před útokem na měkký cíl je nulová. V současné době tomu tak může být, nicméně by se tato čidla dala upravit tak, aby snímala nejen kouř, ale i další látky, které mohou naznačovat, že k jejich produkci došlo nebezpečným chováním. Čidla například mohou detekovat po výstřelové zplodiny nebo nebezpečné chemické látky. Tato čidla lze umístit například do míst, kam není vhodné instalovat kamery (šatny, toalety, sprchy apod.). Právě tato místa

mohou být díky jejich nestřeženosti pachatelem využita ke spáchání trestného činu.

Moderní technologie lze využít i z hlediska výbavy policie. Jednou z hlavních myšlenek, která sice nezabrání útoku na měkký cíl, nicméně pomůže později při eliminaci pachatele, je taktické navádění policistů přímo v daném měkkém cíli. Toto opatření by navazovalo na povinnost zpracovat digitální 3D plán budovy, která je uvedena v kapitole 8.1. Existují technologické možnosti, kdy lze přenášet digitální obraz přímo do brýlí v reálném čase, aniž by to ovlivnilo orientaci v prostoru jejich nositele. V praxi by toto taktické hledí mohlo fungovat na základě předem nahraného 3D plánu budovy a tedy by zasahující policisté přesně znaly celý prostor kolem sebe a tím by částečně dohnaly náskok například vnitřního pachatele, který prostředí již zná. Toto zařízení by se dalo využít nejen při orientaci v budově, ale mohlo by být využito i k nalezení cesty k pachateli. Řekněme, že by tří členná prvosledová hlídka přijela jako první k místu, kde se pohybuje aktivní střelec. Jeden z policistů by mohl využít dron k lokaci pachatele v objektu, zatímco 2 další policisté by na základě 3D plánu a informací z dronu byli díky šipkám zobrazeným v taktickém hledí naváděni v reálném čase přímo k pachateli. Snížil by se tedy reakční čas, kdy policisté musí hledat pachatele a tím by se zvýšila i možnost zachránit více životů. 3D plán a informace z dronu by následně mohli využít i další složky IZS k nalezení místa se zraněnými a podobně.

8.3 Umělá inteligence (AI)

Umělá inteligence je fenomén, který je v poslední době hodně diskutovaný. Někteří v umělé inteligenci vidí problém, nicméně právě při ochraně měkkých cílů se může jednat o silného spojence.

8.3.1 AI a ochrana objektů

Již nyní jsou na trhu nabízeny kamery, které umožňují právě využití AI. Tyto kamery jsou schopné rozeznat například registrační značky. Společnost Securitas například testuje i varianty, kdy jsou kamery schopné rozpoznat zbraně.⁹⁴ V této problematice by se dalo zajít i mnohem dále. Kamery mohou rozpoznávat kromě

⁹⁴ SECURITAS. *Moderní chytré kamery – jak funguje analýza s pomocí AI* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.securitas.cz/novinky--blog/blog/moderni-chytre-kamery--jak-funguje-analyza-s-pomoci-ai/>

zbraní i náznaky nebezpečného chování, jako fyzické násilí nebo další nebezpečné předměty, které mají znaky například NVS apod.

Kamery také mají možnost snímání audia, takže rovněž mohou rozpoznat například výstřely, křik a další zvuky značící nebezpečí. AI kamery dokážou na základě těchto faktorů automaticky vyhodnocovat situaci a operátora upozorní, pouze až ve chvíli, kdy zabraná situace nasvědčuje tomu, že je potřeba přijmout další bezpečnostní opatření.⁹⁵

Na základě předpisů Evropské unie je zakázáno ztotožňovat osoby z důvodu ochrany osobních údajů. Asi je všem jasné, že ochrana osobnosti je velmi citlivé téma, nicméně právě díky využití AI lze i toto téma řešit o něco šetrněji. V praxi by to tedy fungovalo tak, že ve chvíli, kdy AI kamera vyhodnotí situaci jako nebezpečnou, a i operátor kamerového systému potvrdí podezření. Kamera by pachatele ztotožnila a informace by byla předána přímo policii, které by tato informace velice pomohla a mohla by tak podnikat kroky vůči konkrétnímu pachateli.

8.3.2 AI a prevence

Z kapitoly 5.1.1 vyplývá, že téměř polovina pachatelů o svém záměru předem informuje. V době internetu, je dost pravděpodobné, že právě na internetu se pachatel svěří se svým záměrem. I přesto, že jak policie, tak i zpravodajské služby monitorují kybernetický prostor, tak nelze odhalit vše. Právě umělá inteligence by opět mohla pomoci, jelikož by mohla vyhledávat právě diskuzní fóra, na kterých se může pachatel svěřovat o svých záměrech. Opět by vyhledávala nenávistné, násilné projevy. Monitorování kyberprostoru pomocí AI by pomohlo nejen při ochraně měkkých cílů, ale i při odhalování dalších druhů kriminality.

8.4 Cvičení a vzdělávání

Co se týče připravenosti bezpečnostních složek, a i celkově integrovaného záchranného systému, tak je dostačující. Nejen policie, ale i ostatní aktéři neustále cvičí a připravují se na mimořádné události spojené právě i s útoky na měkké cíle.

⁹⁵ SECURITAS. *Moderní chytré kamery – jak funguje analýza s pomocí AI* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.securitas.cz/novinky--blog/blog/moderni-chytre-kamery--jak-funguje-analyza-s-pomoci-ai/>

Problém nastává v samotné připravenosti občanů a škol. Právě školy by měly dbát na vzdělávání občanů v tak důležitých oblastech, jako jsou situace, kdy člověk musí vědět co má dělat, aby byl v sám v bezpečí nebo aby popřípadě neuvedl do nebezpečí další osoby. Různé měkké cíle navštěvujeme každý den a tedy nebezpečí, že se staneme obětí útoku není malé.

Vhodné by bylo uložit školám povinnost, aby alespoň jednou ročně uspořádaly povinný seminář, na kterém žáky a studenty seznámí například s tím, jak se zachovat při nálezů NVS, metodou USB a jinými užitečnými radami, jak být v bezpečí. Seminář by měl být doprovázen i praktickými ukázkami a možnostmi, kdy si sami žáci mohou vyzkoušet některé postupy. Rozsah těchto nácviků, ani věk, od kterého by se měli konat zde není uveden záměrně a je spíše na posouzení pedagogů a psychologů, protože cílem nemá být nikoho vystrašit a traumatizovat, ale seznámit s možnými riziky a postupy, jak tato rizika zvládnout.

Dotace hodin tělocviku, by mohla být navýšena a rozšířena o sebeobranu nebo základy první pomoci. Cílem není samozřejmě, aby všichni byli odborníci na tyto oblasti, ale i drobné základy jsou v praktickém životě důležitější, než třeba basketbal.

Stejná školení by měli absolvovat i učitelé a další zaměstnanci školy, jelikož v době vyučování jsou to právě oni, kdo nese zodpovědnost za žáky.

9 Závěr

Závěrem je podstatné konstatovat, že u všech navržených opatření, je důležitá jejich integrace a to, aby byla přijata současně, jelikož pro ochranu měkkého cíle je důležité, aby všechny prvky systému ochrany byly funkční a efektivní. Legislativní podpora je důležitá, aby vůbec šlo uskutečnit některá z těchto opatření. U technických prvků zabezpečení je vhodné, pokud jsou od stejného výrobce, což zaručí jejich kompatibilitu, a i v případě výpadku jednoho z prvků je zbytek schopný reagovat. Tedy například pokud je ve stejném místě instalována AI kamera a čidlo na sběr po výstřelových zplodin, tak i v případě, že by se pachateli podařilo kameru vyřadit, stále na něj může upozornit čidlo.

Obecně lze určit, že se jedná o velice složitou a komplexní problematiku a je podstatná nejen jednotnost opatření, ale i spolupráce a jednotný postup celé bezpečnostní komunity jako celku.

10 Seznam použitých zkratek

- AI – artificial intelligence (umělá inteligence)
- Apod. – a podobně
- Atd. – a tak dále
- CCTV – Closed-circuit television (kamerový systém)
- ČR – Česká republika
- EZS – Elektronický zabezpečovací systém
- HZS – Hasičský záchranný sbor České republiky
- IOS KŘP – Integrované operační středisko Krajského ředitelství policie
- MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- MV – Ministerstvo vnitra
- Např. – například
- NVS – nástražný výbušný systém
- PČR – Policie České republiky
- PZTS – Poplachový zabezpečovací a tísňový systém
- Tzv. – takzvaný
- USB – Utíkej, schovej se bojuj

11 Zdroje

11.1 Monografie

- DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie masových vrahů: příběhy temné duše a nemocné společnosti*. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. Psyché. ISBN 978-80-247-5599-1.
- Hylák, Čestmír a Ján Pivovarník. *Individuální a Kolektivní Ochrana Obyvatelstva ČR*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2016.
- JAKUBCOVÁ, Lenka, Luděk MICHÁLEK a kolektiv. *Ochrana měkkých cílů: Perspektiva spolupráce veřejného a soukromého sektoru*. 1. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2021. ISBN 978-80-7251-518-9.

11.2 Zákonná úprava

- Vyhláška č. 246/2001 Sb. Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) v posledním znění
- Zákon č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních a střelivu v posledním znění
- Zákon č. 141/1961 Sb., Trestní řád v posledním znění
- Zákon č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění
- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním a vyšším odborném a jiném vzdělávání v posledním znění

11.3 Webové stránky a elektronické zdroje

- *Abc NEWS: Plynové útoky na školách v Íránu* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://abcnews.go.com/International/reports-gas-attacks-iranian-schools-resume-students-vow/story?id=98467218>
- *Aktuálně.cz: Teroristické útoky autem v Evropě* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nice-berlin-londyn-a-nyni-barcelona-utoku-vozidlem-pribyva/r~d7237c3083f511e7a7fc0025900fea04/>
- *ALICE* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.alicetraining.com/our-program/alice-training/>
- *Asociace bezpečná škola: Školení a semináře* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.asociacebezpecnaskola.cz/skoleni-a-seminare/>
- *Australian national security: Chemical weapons* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-can-i-do/what-to-do-in-an-attack>
- *Australian national security: What to do in an attack* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.nationalsecurity.gov.au/what-can-i-do/what-to-do-in-an-attack>
- *Blesk.cz: Rozhovor s odborníkem Pavlem Houdkem* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.blesk.cz/clanek/zpravy-udalosti/745980/utoku-nozem-pribyva-expert-rekl-zda-se-lze-pri-napadeni-branit.html>

- *BOZP.CZ: Povinnosti ředitele školy v oblasti požární ochrany* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.dokumentacebozp.cz/aktuality/povinnosti-skoly-pozarni-ochrana/>
- *CENTRUM PRO ROZVOJ PÉČE O DUŠEVNÍ ZDRAVÍ.* [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.cmhcd.cz/stopstigma/poradna/psychiatr/schizofrenie-priznaky-a-nasili/>
- *Cybersecurity and Infrastructure security: What to do: Bomb Threat* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>
- *Cybersecurity and Infrastructure security: What to Do: Surviving a Bombing Attack* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>
- *Cybersecurity and Infrastructure security: What to Do: Suspicious or Unattended Item* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.cisa.gov/resources-tools/resources/what-do-training-video-series>
- *Česká televize* [online]. 2014 [cit. 2022-11-07]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1013782-mlada-zena-zavrazdila-studenta-chranil-spoluzacku>
- *ČT 24: Chemický terorismus v Japonsku* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3063928-terorismus-chemickou-zbrani-pred-25-lety-sekta-om-sinrikjo-zautocila-v-tokijskem-metru>
- *ČT 24: Neznámí pachatelé zapálili dům romské rodiny ve Vítkově* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/1411527-neznami-pachatele-zapalili-dum-romske-rodiny-ve-vitkove>
- *FBI: Lone Offender Terrorism* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/news/stories/fbi-releases-lone-offender-terrorism-report-111319>
- *FBI: Serial Murder* [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>
- *Guard7: Proces hoření* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.guard7.cz/proces-horeni/>
- *Hasičský záchranný sbor České republiky: Jak se chovat při požáru* [online]. [cit. 2023-08-09]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/jak-se-chovat-pri-pozaru-pdf.aspx>
- *Hasičský záchranný sbor České republiky: Ochrana obyvatelstva* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/ochrana-obyvatelstva-uvodem.aspx>
- *Hasičský záchranný sbor České republiky: Prostředky individuální ochrany (PIO)* [online]. [cit. 2023-08-07]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-hlavniho-mesta-prahy-menu-ochrana-obyvatelstva-prostredky-individualni-ochrany-prostredky-individualni-ochrany.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

- HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR. *Dokumentace IZS* [online]. [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
- *Chladné zbraně: CHLADNÉ ZBRANĚ - VŠE OKOLO ZBRANĚ* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.chladnezbrane.eu/clanky-a-recenze/chladne-zbrane-vse-okolo-zbrani/>
- *Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017-2020* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-ochrany-mekkych-cilu-pro-2017-2020-pdf.aspx>
- *Metodika - Základy ochrany měkkých cílů* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/metodika-zaklady-ochrany-mekkych-cilu-pdf.aspx+>
- *Minimální standard bezpečnosti – Metodické doporučení k bezpečnosti dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních* [online]. [cit. 2023-06-25]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/34795_1_1/
- *Ministerstvo vnitra české republiky* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
- *Ministerstvo Vnitra České republiky: Typologie terorismu* [online]. [cit. 2023-07-19]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/terorismus-a-mekke-cile-typologie-terorismu-typologie-terorismu.aspx>
- *Ministerstvo vnitra. Zveřejnění české technické normy ČSN 73 4400 „Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení“* [online]. [cit. 2023-06-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/zverejneni-ceske-technicke-normy-csn-73-4400-prevence-kriminality-rizeni-bezpecnosti-pri-planovani-realizaci-a-uzivani-skol-a-skolskych-zarizeni.aspx>
- *MKN-10: Disociální porucha osobnosti* [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60.2>
- *MKN-10: Emočně nestabilní porucha osobnosti* [online]. [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://mkn10.uzis.cz/prohlizec/F60.3>
- *Národní pedagogický institut České republiky: Strážný/strážná* [online]. [cit. 2023-07-03]. Dostupné z: <https://www.narodnikvalifikace.cz/kvalifikace-315/autorizovane-osoby>
- *Ochrana osob a majetku* [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.slu.cz/math/cz/knihovna/ucebni-texty/Ochrana-osob-a-majetku/Bezpecnostni-system-na-ochranu-majetku.pdf/>
- *Policie České republiky: Cvičení prověřilo všechny složky IZS* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/cviceni-proverilo-vsechny-slozky-izs.aspx?fbclid=IwAR3qm0CxAtbc2wjuu6omyTu8zjnRZyb6AM6ERs5F6W6F6q5k2eONV-kLf0>
- *Policie České republiky: Projekt Ozbrojený útočník ve škole - metodické filmy* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/projekt-ozbrojeni-utocnik-ve>

[skole-metodicke-filmy.aspx?fbclid=IwAR3JDvCQrw2GR6beB6c94dMIs5Fk-F5nZOHzRkhy_a3DNRj4EMyQ8ww-ng](https://www.policie.cz/skole-metodicke-filmy.aspx?fbclid=IwAR3JDvCQrw2GR6beB6c94dMIs5Fk-F5nZOHzRkhy_a3DNRj4EMyQ8ww-ng)

- *Policie České republiky: Prvosledové hlídky* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/prvosledove-hlidky.aspx>
- *Policie ČR: Utíkej, schovej se, bojuj!* [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/utikej-schovej-se-bojuj.aspx>
- *Policista.cz: Nástražné výbušné systémy* [online]. [cit. 2023-08-03]. Dostupné z: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/nastrazne-vybusne-systemy-408/>
- *Pomůcka pro ředitele škol při tvorbě školního řádu* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/35220_1_1/
- *SECURITAS. Moderní chytré kamery – jak funguje analýza s pomocí AI* [online]. [cit. 2024-01-31]. Dostupné z: <https://www.securitas.cz/novinky--blog/blog/moderni-chytre-kamery--jak-funguje-analyza-s-pomoci-ai/>
- *Security technologies: Poplachový zabezpečovací a tísňový systém (PZTS)* [online]. [cit. 2023-07-01]. Dostupné z: <https://www.security.cz/elektricka-zabezpecovaci-signalizace-pzts--2419.html>
- *Seznam zprávy: Olga Hepnarová* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/magazin-historie-nejtemnejsi-vrazedkyne-olga-hepnarova-slo-ji-zastavit-208477>
- *Slovník cizích slov: Pojem Herostratismus* [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/herostratismus-herostratismus>
- *Slovník spisovného jazyka českého: Ochrana* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=ochrana&sti=EMPTY&where=hesla&hsubstr=no>
- *TN.CZ: Útok studenta* [online]. [cit. 2023-07-16]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/475629-utok-studenta-v-pardubicich-ma-resit-i-skolni-inspekce-policie-chtel-zabijet-ve-velkem>
- *Top-armyshop.cz: Jak se bránit motoristickému terorismu / útoku vozidlem?* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://www.top-armyshop.cz/magazin-obrana-utoku-vozidlem>
- *TÝDENÍK POLICIE. Nástražný výbušný systém měl u školy v Pardubicích umístit 19letý student. O den později zavraždil sekerou náhodného kolemjdoucího* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/nastrazny-vybusny-system-mel-u-skoly-v-pardubicich-umistit-19lety-student-o-den-pozdeji-zavrazdil-sekerou-nahodneho-kolemjdouciho/>
- *TÝDENÍK POLICIE. Střelba na FF UK* [online]. [cit. 2024-01-19]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/pri-strelbe-na-skole-v-centru-prahy-zemrelo-nejmene-11-lidi-vcetne-utocnika/>

- *U.S. Department of Justice: Mass Murder in the United States* [online]. [cit. 2023-08-06]. Dostupné z: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/mass-murder-united-states>
- *Velký lékařský slovník: Amok* [online]. [cit. 2023-08-04]. Dostupné z: <https://lekarske.slovniky.cz/pojem/amok>
- *World health organization: The VPA Approach* [online]. [cit. 2023-06-03]. Dostupné z: <https://www.who.int/groups/violence-prevention-alliance/approach>

11.4 Videá

- U Kulatého stolu, 2021, Andrej Drbohlav: Nejmladšímu sériovému vrahovi bylo šest let. Mladé ženy jsou vrahy fascinovány, YouTube video. [Datum citování]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=0ZwTxxJlgrw&t=622s&ab_channel=UKulat%C3%A9hostolu